

PRÆSCRIPTIO

NE PRÆTENSIONUM
ILLUSTRIUM,QUAM
SVB DIVINIS AVSPICIIS, CONSENTIENTE
ILLUSTRIJCTORUM ORDINE,
IN ALMA GIESSENSIVM ACADEMIAPRO
FACULTATE IMPETRANDI SUMMOS
IN UTROQUE JUREHONORES AC PRIVILEGIA
DOCTORALIA

PUBLICE DISCUTIENDAM PROPONIT

DIE III. JULII MDCC IV.

PHILIPPUS CHRISTIANUS

von den Birghden/

MOENO-FRANCOFURTANUS.

H. L. Q. C.

GIESSÆ-HASSORVM.

Typis JOH. REINHARD. VULPII, ACAD. TYPOGR.

H. v. Frank

IMPP. VALENT. ET VALENS L. 5. C. DE OFFI-
CIO RECT. PROV.

ETSI MINOR VERITATEM INVESTIGAVERIT,
NULLA MAJORI IRROGATUR INJURIA.

VIRIS ILLUSTRIBUS
GENEROSIS AMPLISSIMIS
CONSULTISSIMIS

DN. PRÆTORI

DOMINIS

CONSULIBUS

SCABINIS

SYNDICIS

ET

SENATORIBUS

LIBERÆ AC PERPETUÆ

FRANCOFURTENSIIUM

REIPUBLICÆ

SPECIATIM

DNO. DOMINICO HEYDEN

EXCONSULI ET SCABINO SENIORI

DNO. JOHAN. MARTINO

von den BZRGHEDEN
SCABINO

DNO. JOH. CHRISTIANO

von den BZRGHEDEN

DNO. HIERONYMO

A GLAUBURG

SENATORIBUS

EVERGETIS ET PARTIM AGNATIS

DEVOTE COLENDIS

QUEAS OMNIBUS
SOLERS INGENIUM ET FREQUENS USUS
PLENAM PRUDENTIAM
PRUDENTIA GRAVISSIMAM ARTEM
BENE MODERANDI
CIVITATEM
^{ATQVE HAC}
ARDENTEM CIVIUM AMOREM
ET
FACILE OBSEQVIVM
PARAVERUNT

PATRIÆ PATRIBUS
PATRONIS ET FAUTORIBUS
SUSPICIENDIS

ALIOR

HASCE PAGINAS
UT ESSENT PERCEPTÆ HUCUSQUE BENEVOLENTIÆ
GRATVM TESTIMONIVM
EJUSDEM INPOSTERUM ITA CONTINUANDÆ
SVPPPLICANTES STIMVLI
AC FIDELIS CULTUS ET OBSERVANTIÆ
FIRMISSIME DVANS PIGNVS

ET
FACILE OBSERVAVIM
TAVAVRINT
PATRIÆ PATRIBUS
DEVOTA ET MENTE ET MANU
SUSPICINDIS

OFFERT

AUTOR

§. I.

Vocabulum præscriptionis (1.) in propria & nativa significatione notat id, quod ante seu primo loco scribitur, ut in illo Ciceron. *pro Rosc. Comedo num. 5.* (*edit Gothofr.*) præscriptionum & liturarum adversaria, **der erste Entwurff** / atque Coelii *ad Cic. l. 8. Ep. fam. 8.* auctoritates præscriptæ, i. e. in fronte S^ci scripta Senatorum vel Tribunorum pl. nomina j. *l. 5. Ep. fam. 2. Orat. 2. de lege agr. num. 22.* quem locum, sicuti & illum *l. 4. ad Attic. Ep. 17.* infeliciter corrigit atque explicat Lambinus. (2.) Est iussus sive præfinitum. Cic. *pro M. Coel. num. 42.* illa præscriptio moderatioque teneatur. Refert huc etiam *L. 5. C. fin. reg. Struv. S. I. C. Ex 14. th. 57.* quam legem tamen alii aliter explicant. (3.) Circumscriptio sive fallacia. Salvian. *de provident. l. 4.* (4.) Exceptiones quævis à Præatore in gratiam rei una cum actione in jure præscriptæ, ut extra easdem, vel nisi ita esset, reus in iudicio condemnaretur. Formulas exhibet Cujac. *l. 5. Observ. c. 34. & 37.* Brissou. *de form. l. 5. p. 402. sqq.* Exempla varia ex Legibus decerpta in Coll. Jur. Arg. *l. 44. t. 1. th. 33.* & Brederod. *Lex. jur. civ. voce Præscriptio.* (5.) Exceptiones

temporales in specie. Verum hic significatus magis Doctorum est, quam legalis, cum in Legibus, quas inspexi, semper addi soleat præscriptio temporis, vel possessionis, quæ alibi exceptio temporis dicitur. *V. L. 5. §. 1. l. 12. ff. d. div. temp. præscr. l. 76. §. 1. ff. d. contr. emt. L. 8. C. de præscr. 30. vel. 40. ann. j. l. 19. C. d. evict. & rubricas passim.* Nec reperitur credo, nisi apud recentiores Ictos, vox illa: exceptio præscriptionis, cum exceptio & præscriptio idem sint. Denique (6.) ex usu hodierno, & postquam usucapiones atque temporales præscriptiones, quæ alias maximè differēbant. Vid. Struv. *j. 3. C. Ex 43. th. 3. Vogt disert. de præscript. th. 1. à Justiniano inter se exæquatæ sunt. L. an. C. de usuc. transf.* vocabulum præscriptionis tam exceptionem temporis & possessionis, quam ipsum modum acquirendi domini, usucapionem scil. denotare cœpit, æque Germanicè communi vocabulo **der Verjährung** exprimitur. *V. Ref. Francof. P. 2. T. 3. §. 8. j. t. 9. §. ult.* Quem significatum nos quoque hujus loci fecimus. Vultejus equidem *Jurispr. R.G. l. 1. c. 71. num. 1. & D. Titius in compend. Lauterb. obs. 1032.* adhuc aliquam inter usucapionem & præscriptionem differentiam notant; num tamen eandem usus hodiernus, de quo unicè sermo est, adeo accurate semper observet, ambigo.

§. H. Addit Coll. Jur. Arg. *l. c.* binas adhiuc alias præscriptionis notiones, nempe (1.) Rhetoribus denotare translationem. (2.) propriè qua modus, locus, aliæque circumstantiæ actionis determinarentur. Sed haud difficulter apparet, auctores dicti collegii istos significatus, qui tamen unus idemque sunt. Vid. Auctor ad Herenn. *l. 1. num. 22. Cic. de invent. l. 1. num. 18. & l. 2. num. 11. Quintil. l. 3. c. 6. & l. 7. c. 5.*

l. 7. c. 5. Isidor. Orig. l. 2. c. 5. separasse ex minus rectè intellecto loco Wefenbec. Parat. ff. l. 44. t. 1. numer. 4. Cæterum fortassis translatio species præscriptionis sive exceptionis est, non genus, quod tamen vult Turneb. ad Quintil. d. l. p. 226. ac proinde perperam huc refertur. Quare etiam rectè hinc removet. Coll. Arg. d. l. exceptiones declinâtorias & dilatorias.

§. III. In transitu hic notare liceat, divisionem exceptionum vulgatam in facti sive intentionis & Juris sive actionis, quas in specie præscriptiones vocant, non solum valde impropiam, quod vult D. Mencke in *Tract. Synopt. Inst. l. 4. t. 13. in pr. & Pac. Isag. ad Dig. l. 44. t. 1. §. 5.* sed planè nullam videri. Certè in Legibus, quod scio, nusquam reperitur, nec in praxi hodie ullam utilitatem habet. Et revera omnis exceptio juris est; neque enim in judicio olim experiri poterat nisi cui actionis vel intentionis formula à Prætore data, cui plerumque, nisi judicium purum esset, subnectebatur exceptio, atque ita judicium dato judice pedaneo sive recuperatore constituebatur. Vid. Duaren. in *l. 7. §. 2. de pactis. voce: actionem à Prætore dandam. Cujac. Parat. ad ff. l. 44. t. 1. & ad Cod. l. 8. t. 35.* Quod vero sæpe dicitur, actionem ipso jure vel ope exceptionis tolli, ita intelligendum, ut ipso jure species aliqua juris civilis exceptionem subministrans (quam tamen & ipsam Prætor in judicio constituendo præscribebat) actionem enervet; ope vero exceptionis, si deficiente juris civilis dispositione Prætoris edictum ex æquitate exceptionem largiatur. *a. §. 1. Inst. de perp. & temp. act.* Error fortassis ex eo est, quod, ubi Doctores in *§. 2. Inst. de except.* exceptiones juris nominari, atque alibi sæpe, ut in *l. 27. §. 2. ff. de pact,* jus & factum opponi viderent, sibi pro

membro contradistincto exceptionibus juris exceptiones facti effingendas putarent, invitis licet Legibus & foro Romano antiquo.

§. IV Homonymia ita deducta faciliori negotio etymon præscriptionis investigamus. Patet autem nec Schneidevvin. *ad Inst. l. 2. t. 6. num. 6.* nec Donell. *ad Cod. l. 8. t. 36. n. 15.* in eodem assignando satis accuratos fuisse, verum potius eligendam esse sententiam Mynsingeri *ad Inst. l. 4. t. 13. num. 6.* post Oldendorpium statuentis, præscriptionem dici ab eo, quod Prætor in jure exceptionis formulam, qua in judicio uteretur, reo præscribebat. Hinc quoque minus Latinè dicitur, præscribere actionem, sed præscribere actioni, i. e. exceptionem actioni opponere. Coll. Jur. Arg. *l. c. in addition.* Synonymon præscriptionis olim erat exceptio, hodie usucapionem esse diximus.

§. V. Præensiones illustres non solum eas vocamus, quæ Principi vel civitati plena ac vera majestate gaudenti contra aliam ejusmodi civitatem vel Principem, verum etiam quæ analogam solum majestatem habentibus, quales sunt Status Imp. erga Constatus competunt. Quo etiam refero civitates Imperiales, quibus tam votum decisivum in comitiis. *I. P. O. M. art. 8. §. 4.* una cum re & correlatione. Fischer *microscop. statist. c. 2. §. 15. sqq.* quam superioritas territorialis cum omnibus juribus exinde fluentibus denegari nequit. Vid. Schvveder. *Intr. in jus publ. P. sp. S. 2. c. 9. §. 3.* Textor. *de rat. stat. c. 13. p. 325.* Conring. *de comitiis Imp. Germ. §. 53.* tametsi à multorum jurium exercitio persæpe arceantur. Tandem præensionibus illustribus & illas annumeramus, quæ civitati supra descriptæ contra privatum, licet sibi subiectum, (modo non imperio sed jure agatur, ac objecti qualitas hunc

titulum

titulum admittat) & versa vice tribuuntur. Est itaque præscriptio prætensionum illustrium, acquisitio velexclusio Domini per lapsum temporis lege definitum competens civitati sui juris vel privato contra civitatem & versa vice.

§. VI. Uti vero omnis obligatio ex jussu superioris originem trahit, ita quilibet Princeps vel civitas sui juris, tam suarum quam alienæ civitatis legum imperio neglecto, solis Divini Numinis & rectæ rationis dictaminibus obtemperat. Quodsi igitur inter duas aut plures civitates de præscriptionis negotio controversia inciderit, aliud, quod justitiam aut injustitiam causæ demonstret, jus non habent præter Divinum revelatum atque Naturæ mentibus humanis inscriptum. Status vero Imperii, licet domi in plerisque legibus civilibus soluti sint, quatenus tamen, via facti & diffidationibus sublati, in summis Imperii dicasteriis litigant, jure privatorum censentur, atque secundum Leges in Imperio R. G. vel constitutas, vel aliunde, illis deficientibus, in subsidium receptas, jus ipsis dicitur. Vid. Kulpis *ad Monzamb. c. 5. §. 13. p. 104. sq.* Mulz. *represent. Maj. Imp. P. 1. c. 7. §. 14. j.* Joh. Helv. Schüz. *Jur. Publ. l. 1. Tit. 1. pos. 24.* Paurmeister *de jurisd. l. 2. c. 6. num. 147. sqq.* Magnif. D. Hert. *de superior. territ. §. 74.* Sic itaque materiam hanc præscriptionum illustrium tractabimus, ut, cum nihil de eadem Divinum Numen in S. Scriptura specialiter revelaverit, quid Jus Naturæ per conclusiones ex principiis ritè deductis tradat, in primis sollicitè discernamus. Deinde, quæ ex positivis Germaniæ Legibus accesserint, aut limitationem acceperint, brevibus subjiciamus. Ac tandem exemplis nonnullis eorum, quæ diximus, usum commonstremus.

§. VII. Præscriptionem multi adeo ex jure naturæ descendere negarunt, ut potius eandem ipsi è diametro adversari crediderint, cum scil. quis solo temporis lapsu, cujus alias nulla per se efficacia, & alterius possessione à non domino accepta, rei suæ Dominio invitus spoliaretur. Ita sentit Cujacius *in l. 1. ff. de usucap.* Borcholten *ad pr. Inst. de usucap.*, Alexander, Baldus & cæteri. Non tamen Angelus de Perusio, loco perperam citato per Carpzov. *l. 1. r. 35.* & Tesmar. *ad Grot. l. 2. c. 4. §. 1. lit. b.* quippe de casu speciali & ubi mala fides intervenit agens. Ast horum rationibus respondent Hugo de Roy *de eo quod justum est l. 3. Tit. 5.* & Tabor *Jurispr. Elem. disp. 2. th. 22.* quos exscribere nolo.

§. VIII. Alii contra, iique quamplurimi, originem præscriptionis ex jure naturæ accersunt, verum in rationibus assignandis non omnibus inter se convenit. Prisci Icti Cajus *l. 1. ff. de usurpat. & usuc.* & Neratius *l. f. ff. pro suo* hanc causam exhibent, ut dominia tandem certa & litium aliquando finis esset. Quarum rationum rationem haud incommode ex fundamentali ista lege naturæ repetere posses, quærendam esse pacem. Hobbes. *de cive c. 2. §. 2.* sive, ut loquitur Pufendorf, socialitatem esse colendam. Pacem autem & socialitatem post introductionem dominia nihil magis turbat, quam eorundem incertitudo, unde ex ardentissimo mortalium habendi studio lites innumeræ exorituræ essent, nisi præscriptionis daretur remedium. Ast, ut ut rectè ista omnia sese habent, nondum tamen adeò firma sunt, ut nihil contra excipi, vel universalis exinde regula extrui possit. Jura lucrum captantibus faventia cedere debent iis, quæ damnum sine sua culpa sibi inferendum evitantibus prospiciunt,

ciunt. Jam in permultis casibus, ubi secundum fundamenta superius recensita præscriptionem justam esse contendere possis, læditur is, qui damnum evitare studet, altero lucrum auferente. Ita ignorantes & absentes, pupilli, furiosi, alique absque sua culpa agere non valentes tandem à jure suo excluderentur, quantumvis etiam præscribens lucrum caperet, aut sibi aliunde, ut per evictionem, quominus damnum sentiat, consulere posset. Nam & his omnibus casibus valent ea, expedire ut dominia certa & litium finis sit. Pacis vero studium tantum esse non debet, ut quis propterea à jure suo iniquè excludatur, nec fortassis tantæ turbæ metuendæ, ubi probationes domini claræ sunt, modo justitia ritè & sine tricus forensibus administretur. Imò revera per has rationes rixosis potius & latronibus, quam bonis viris prospiceretur.

§. IX. Videre hoc Vasquez *contr. Ill. l. 2. c. 52.* & qui hunc sequitur, Grot. *de I. B. P. l. 2. c. 4.* quare iniquitatem hanc correcturi, ad præsumptam derelictionem domini & tacitum pactum confugerunt. Regulas huc facientes exhibet Conring. *de fin. imp. c. 19. §. 12. sq.* Verum enim vero præsumptio ista derelictionis per declarationem legitimam domini, quod rem non dereliquerit, elidi potest, ac proinde contra invitum locum vix haberet præscriptio, quod agnoscit ipse Grot. *ibid. §. 5. n. 3.* Similiter contra eum, qui rem suam ab alio teneri ignorat, aut vi metuque & difficultatibus fere ineluctabilibus, qualis continuus furor, vindicare prohibetur, ac proinde dereliquisse non creditur, nunquam præscriberetur. Præterea in derelictionis casu non præscriptio sed occupatio locum inveniret. Quod si autem præscriptioni accedat volun-

voluntas domini siue expressa siue tacita jam non ampli-
us ex præscriptione sed ex pacto jus præscribentis deri-
vandum. Vid. Pufendorf. *De I. N. G. l. 4. c. 12. §. 8.*

§. X. Quid igitur dicemus? Certè nequicquam
divergimus ab illo juris naturalis præcepto, neminem esse
lædendum, & quod inde fluit, iniquè damnum patienti
subveniendum esse. Jam quicumque rem alienam per
temporis tractum animo domini, bonaque fide ita posse-
dit, ut eadem cum patrimonio ipsius coaluerit, ac fortassis
in fortunarum fundamentum evaluerit, omnino damnum
patitur, si eandem, vero licet domino, restituere compel-
litur, nisi sibi per evictionem, tam rei ipsius quam omnis
interesse intuitu, prospicere queat. Temporis verò diu-
turnitas plerumque evictionis præstationem ab autore fa-
ciendam si non omnino extinguit, certe admodum reddit
difficilem. In hoc igitur favorum conflictu, dum domi-
nus rem vindicat, præscribens de evictione & interesse la-
borat, ambo de damno vitando certant, potior utique
causa est possidentis. Adeo enim dominus post diutur-
nam demum moram agens damnum sentire non videtur,
ut potius lucrum captare censeatur, si rem, qua tam diu-
tino temporis lapsu carere potuit, cujusque jacturam du-
dum digessit, nunc demum vindicet, eamque à bonæ fidei
possessore avocare conetur. Inprimis si per istum stetit,
quo minus citius egerit, tunc enim sua culpa damnum
sentit. Tantus è contrariò longæ possessionis favor est,
ut eadem sola, nisi contrarium doceatur, ad probandum
dominium sufficiat. Imo licet vindicans dominium suum
probet, potuit tamen reus exceptiones habuisse vindican-
tem satis rejicientes, quarum vero notitia tanto temporis
lapsu intercidit. Quod, quia facile contingere potest,
facile

facile etiam præsumitur; imprimis, cum vindicans plerumque nil, nisi se dominum aliquando fuisse, probare possit, quod ad præsentem dominii conditionem solum quandam præsumptionem facit, quæ verò per fortio- rem præsumptionem ex diutina possessione desumptam, haud difficulter excluditur. Quod si tamen casus sit, quo Dominus etiam post diuturnum tempus dominium suum adhuc durans liquidò probare, ita ut nec validæ præsumptioni contra locus sit, ac præscribens de evictione planissimè securus esse possit, omnino naturalis æquitatis putarim, ut nulla temporis præscriptione obstante Dominus rem suam recuperet. Vide consilium Francisci Connani ap. Henr. Gebhard *de usucap. c. 1. num. 24.* Ast casus iste rarissimus erit, cum non solum probationes Dominii longissimo tempore fere pereant *Nov. 111. præf.* sed ipsi etiam evictioni præscribatur. *Cajus l. 54. ff. de evict.*

§. XI. Componi cum hac ratione & reliquæ possè videntur. Nam dominia certa & litium fines utique ob hanc causam expetit natura, ne Resp. sive qui hanc componunt privati, per continua bella & controversias quid detrimenti capiant. Eandemque ob rationem derelictionem aut tacitum pactum præsumit. Sunt igitur causæ istæ secundariæ & ad hoc utiles esse possunt, ut favor longinquæ possessionis, & in quibusdam casibus æquitas præscriptionis ex iisdem eò propius & dilucidius probe- tur. Quomodo Aratus Sicyonius ex usucapionibus ini- quitatem sustulerit narrat *Cic. l. 2. Offic. sub. fin.*

§. XII. Ut autem ritè procedat præscriptio, ante omnia possideat quis necessum est. Ex diuturna etenim possessione me pro domino rei usucapiendæ gerere præsumitur. *Barbosa voce possessio ax. 24.* & frustra omnino

de re, quam nunquam possedi, restituenda quæreretur. Cum itaque possessio omnis præscriptionis fundamentum sit, sequitur non plus nos præscribere quam possidemus. Quoad possessionem apprehendendam distinguere hic solent inter res disjunctas v. c. gregem, jura; atque conjunctas, ut fundum, palatium. In illis ut singulæ partes corporaliter possideantur requirunt, in his vero sat esse, si una parte apprehensa animum declarem reliquum totum quoad vacuum est, apprehendi. Menoch. *de retinenda possess. remed. s. num. 57. sqq.* Pufendorf. *l. 4. c. 9. §. 7.* Sed universum negotium ex eo pendere videtur, num & quatenus res quæpiam à possessore legitimo vacua sit, itemque quatenus præscripturus animum apprehendendi possessionem vacuum expressè vel tacitè, sive per præsumptiones declarat. Ubi jam tum alius quis b. f. & jure nostro saltem non infirmiori possidet, nostrum possidendi desiderium, quantumvis animum per signa exponamus, nullum erit. Quod si vero possessio vacua sit (vacua autem est & illa quam alius m. f. & per meram violentiam detinet) ad præscribendum sufficit, si solum possidendi animum ritè declarem atque in ea mente perseveremus, licet, ob impedimentum intercedens nunquam corpore possideamus. Neque interest, sive res præscribenda sit disjuncta sive conjuncta, sive corporalis sive incorporalis. Pono casum. Moritur Princeps hæredemque allodialium relinquit filiam supposititiam, quæ tamen legitima & naturalis putatur. Habuit autem & quædam equitia (*gestütte*) vel leporaria (*Thier-Gärten*) hinc inde disita. Cedere eadem inter reliquam hæreditatem debebant filiæ, sed Princeps successor unum solummodo equitium filiæ tribuit, cætera sine ulla justa causa

causa ex mera libidine sibi servat, filiamque à corporali possessione arcet. Protestatur illa, nec unquam in facto Principis acquiescit. Quæritur num non obstante detentione Principis reliqua equitia possideat eademque præscribere possit? Id quod affirmandum esse duco, licet equitia res vel maximè disjunctæ, nec unquam nisi animo possessæ sint. Porro præscribit, quis contra dena universitatis membra, reliquis scientibus & tacentibus, jurisdictionem, aut pedagium exigit reliquas collectas nemine cogente, ita tamen ut interea temporis nulla occasio aut necessitas fuerit, jurisdictionem contra reliquos exercendi aut cæteras collectas cogendi; quæritur num contra omnes jurisdictionem, itemque jus exigendi omnes collectas, non solum pedagium, præscripsisse præsumendus sit? Quod affirmandum videtur. Vid. Barbosa *voce præscriptio ax. 20.* Pufendorf. *l. 4. c. 9. §. 8.* Contra unam partem palatii quis præscribit, quæritur num & reliquam à possessore nunquam vacuam præscripserit? Quod nego, licet in re conjuncta.

§. XIII. Ex dictis sua sponte quoque patet, possessionem ad præscribendum ab initio non adeo præcisè naturalem respectu modi requiri, sed & civilem interdum sufficere, id est, non corpore solum, sed & animo possessionem & per consequens dominium mediante præscriptione nos acquirere posse. Debet tamen constare de continuato isto possidendi animo vel liquidò vel per validas præsumptiones. Hinc qui non impeditur naturalem cum civili possessione conjungere, id tamen satis diu negligit, haud immerito animum possidendi, quem antea declaraverat, exuisse videtur. Neque valet, sola civilis possessio, si alius quispiam majus interesse demon-

stret rem sibi habendi, ut Dominus vindicans, vel fortiori modo ac titulo haud invalidiori nostro eandem teneat. Ut si naturaliter & civiliter simul possidet, vel etiam civiliter tantum, sed animum possidendi citius quam nos declaravit, atque cætera ubique paria sunt, tum enim in pari causa melior utique corporaliter possidentis conditio; atque ita intelligo Grot. *l. 2. c. 23. §. 17.* & quos magno ibi numero allegat auctores. Illud inter omnes in confessio est, solo animo retineri possessionem semel acquisitam posse. Vid. Schneidevvin *ad Inst. de usuc. n. 58.* Hinc non infrequentes, neque inefficaces, si cætera sunt paria, Magnatum in titulis, in insignibus, aliisque rebus prætensionum commemorationes; & dum prætensiones dicunt, eo ipso confitentur, se civiliter quidem at non naturaliter possidere, just tamen aliquando & ita possidendi sibi reservare intactum. Nota sunt exempla Hispanorum, Gallorum, Anglorum, Saxonum, Parmensium aliorumque, prætensiones suas & titulis & insignibus inferentium. Rex quoque Borussiae & Principes Nasovici Arausionis Principum hunc titulis utuntur. Nil autem interest, si per nosmet ipsos, si per alios nomine nostro possideamus. *L. 12. §. 2. ff. de captiv.* Et in dubio, si ubi probationes domini non satis claræ sunt, semper pro possessore pronuntiandum.

§. XIV. Alterum præscriptionis requisitum est bona fides. Non enim præsidium iniquitatis & fraudum jus naturæ, sed ipsum sanctum est & sanctos cupit affectas. Quicumque in mala fide versatur, continuè in Leges eandem prohibentes peccat, frustra itaque eorundem implorat subsidium. Omnis autem mala fides hic conjuncta est cum dolo & cupidine rem alienam sibi habendi.

bendi, hinc rectè dicitur in bona fide esse, qui justè & firmiter credit rem, quam possidet, suam esse. Augustin. *c. 5. XXXIV. q. 1.* Quæ firmitas deest in illo, qui dubitat, vel num ipse ea conditione sit ut præscribere possit, *l. 32. §. 1. ff. de usarp.* vel an res sit aliena. Vid. Cic. *de offic. l. 1. n. 30.* Zigler *ad Grot. l. 2. c. 23. §. 2. j.* Strauch *ad Reg. Jur. Diss. 7. §. 23.* Jus verò ignorans vel in eo errans hucusque quidem in bona fide versatur, quia tamen in hac præscriptionis materia vix quisquam juris error occurrere potest, qui non supinæ negligentiae errantem arguat, & levi opera ab homine non plane stupido discuti possit, morali æstimatione pro sciente & malæ fidei possessore reputatur, ac proinde præscribere nequit. Sed num & is in mala fide est, qui rem quidem alienam esse scit, sed cujus in specie sit ignorat? Distinctè hic respondendum, vel enim eandem, cujus cujus sit, sibi retinere cupit, & tum in mala fide est; vel simulac certo comperit eam alienam esse, veterem dominum quantum in se est reperire, eandemque ipsi restituere conatur. Vid. Pufendorf. *l. 4. c. 13. §. 2. seq.* Quo casu, si dominum omni adhibita industria invenire, vel rem ipsi reddere nequeat, non obstante rei alienæ scientia, ipsum bonæ fidei esse & longo tandem tempore rem usucapere posse credo. Nam non omnis scientia rei alienæ statim mala fides est. Vid. Coll. Jur. Arg. *l. 41. tit. 2. th. 18. n. 2.*

§. XV. Quæri etiam solet, an, qui respectu unius malæ fidei est, contra alterum, de cujus dominio ipsi non constat, v. c. putat Titii esse quod tamen est Sempronii, præscribere possit? Quod rectè negant Covarruv. *Relect. c. Possessor de R. 7. 6. P. 2. §. 8. n. 7.* Cævall. *Spec. Opin. comm. Quest. 495.* Fachin. *l. 8. c. 34.* & alii. Versatur

enim in delicto, ac proinde m. f. præsumtionem respectu Sempronii quoque contra se habet, quem, si dominium ipsius scivisset, etiam ipsum defraudaturus creditur; nisi probatione evidentissima contrarium edoceat, quo casu contra Sempronium præscribere ipsum posse putarem. Est tamen hæc probatio valde difficilis, cum in animo fere ista res consistat, nec per media alias usitata v. c. jusjurandum, fides facile fieri possit, quia semel fallenti, in judicio dubio, quale jurisjurandi, semper præsumtio fraudis obstat. Gail. l. 2. *Obs.* 48. n. 31. Movetur quoque hic controversia, num præscriptio legitimè adimpleta in conscientia securitatem præstet, ita ut præscribens ad restitutionem non obligetur, licet postea resciscat rem alius fuisse? Cui quæstioni præjudicialis est illa, quam supra decidimus, an præscriptio sit juris naturæ? qua affirmata necessario & ipsa affirmanda est, cum jus Naturæ in lata significatione acceptum, prout nos id hic supponimus, pertineat etiam ad conscientias regendas. Ordinata etenim caritas incipit à seipso; peccare itaque censendus non est, qui, cum eo redactus sit, ut aut ipse aut alius damnum pati debeat, alterius damnum præ suo mavult. Aliæ rationes sunt apud Vasqv. *Contr. ill.* P. 1. l. 2. c. 74. n. 5. Cævall. d. l. *Quæst.* 657. & 729. n. 20. H. de Roy *de eo quod justum est* l. 3. tit. 6. Neque decidendum esset aliter, licet præscriptio ex solo jure civili originem traheret. Determinat enim LLator humanus ex dominio eminente, quod in res singulorum habet, quid hujus & illius esse, quomodo & quatenus in alium transferri debeat. Vid. Hobbes *de cive* c. 6. §. 16. Jure itaque suo etiam præscriptionem tanquam modum alienationis invenire potuisset, quo qui uteretur nemini faceret injuriam, ac

proinde

proinde in conscientia tutus esset. V. Felvvinger *Dissertat. de supereminente dominio* §. 32. 33. Atque ita capio Fachin. l. 1. c. 64. & Dn. Mencke *Tract. Synopt. Pand. L. 41. tit. 3. p. 511.* Scrupulum hic Doctoribus movit, quod quæstionem ita formarunt: an præscriptione adimpleta mala fides superveniens eandem vitiet? Cum tamen scientia rei alienæ, quæ usucapione demum impleta supervenit, revera mala fides non sit.

§. XVI. Quæ de bona fide diximus, in omni, etiam immemorialis temporis, præscriptione locum habere defendimus cum Covarruv. d. l. n. 5. contra dissentientes ibidem citatos. Nec immeritò tyrannis hæc temporis, non imperium, vocatur à Dno. Joh. Max Lersner *Orat. de imperio temporis habita Argentor. 1669.* quæ bonam fidem excludit. Idem dicendum videtur de juribus affirmativis, quæ solo non usu pereunt; saltem mala fides hanc præscriptionem vitiat v. c. dolosa persuasio præscribentis, ne is, contra quem præscribitur, per diuturnum tempus jure suo utatur, atque ita eodem excidat. Vid. Cæpolla *de Servit. Tr. 1. c. 24. n. 7.* Secus sentit D. Titius *in compend. Lauterbach. observ. 259.* Neque metuendum, si ubique bona fides adesse debeat, vim præscriptionis resolvi nec unquam, inter Principes saltem, ad liquidum deduci posse. Licet enim Principes proprie superiorem non habeant, qui de bona vel mala fide jure suo inter ipsos cognoscere possit, sine judice tamen & arbitris non sunt, ut infra docemus, & qui de reliquis præscriptionis cognoscit, de bona etiam vel mala fide dispicere potest. Nunquam præterea mala fides, nisi graves & fere evidentes circumstantiæ adsint, præsumitur, quapropter nec bonam fidem ad nudam adversarii sui incusationem, quod is in
mala

mala fide sit, probare tenetur præscribens, sed eandem regulariter solum allegasse sufficit. Quod si tamen mores gentium, ut multi hic affirmant præscriptionem etiam sine bona fide & cum scientia rei alienæ admittunt, omnino iisdem, parem in modum ac de LL. civilibus §. prædictum, standum esse arbitror conf. *infra* §. 33. Sed fortassis mores isti perdifficiles probatu erunt, & quousque illud non fit, inhærendum utique dispositioni juris naturalis.

§. XVII. Bonam fidem sæpissime probamus per titulum justum, sive ad transferendum dominium habilem, quo rei possessionem nacti sumus, plerumque enim hæc inter se cohærent, justus titulus & bona fides. Vid. Fachin. l. 8. c. 32. Interdum tamen unum sine altero occurrit. Ita qui rem alienam à non Domino sciens emit, eamque animo domini possidet, justum quidem habet titulum, sed non habet bonam fidem. Et è contrario, qui rem, quam v. c. commodato accepit, postea autem suam esse firmiter credere incipit, eamque proinde animo domini retinet, bonam quidem habet fidem, sed non habet justum titulum; præscribere hic tamen potest. Hinc justus titulus universale & necessarium præscriptionis requisitum non est, sed in quibusdam solum casibus inservit ad fidem iudici faciendam, i. e. præsumptionem stabiliendam, omnia bona fide gesta esse. Deficit autem ut plurimum in iis rebus, quæ vel verus dominus ipse nobis tribuit, sed non animo transferendi in nos dominium, verum ex alia causa v. g. locationis, ususfructus: vel in iis, quas ipsi, per vim licet propriaque autoritate extra civilis potestatis imperium scilicet in statu naturali constituti, occupavimus, dummodo ex causa probabili eas nostras esse persuasi simus.

Conf,

Conf. D. Titium *in Compend. Lauterb. Obs. 216. & 1034.*
 Loco tituli itaque requisitum præscriptionis facerem ani-
 mum domini (quò collimare quodammodo videtur ti-
 tulus generalis pro suo. *L. 27. ff. de usurp. l. 1. ff. pro suo*)
 atque exigerem, ut quis (1) possideret, i. e. teneret sive ani-
 mo sive corpore. (2) animo domini. (3) bona fide, i. e. ex
 justa & firma opinione. Sine neutro horum ulla usuca-
 pio procedit. Separata autem sunt utique animus do-
 mini, possessio, & bona fides. Vid. Almers *manuale juris*
voce possessio §. 9. licet plerumque tractatio eorundem
 hic confundatur, atque animus domini vel tractationi de
 possessione, vel de bona fide, vel utrisque simul immi-
 sceatur.

§. XVIII. Hucusque de illis, quæ cum aliis com-
 munia quidem habet præscriptio, eadem tamen necessa-
 rio requirit, nunc de temporis lapsu, ceu differentia præ-
 scriptionis specifica, agendum. Illa naturalia, hunc for-
 male cum Philosophis appellarem. Inservit autem tem-
 pus potissimum huic fini, ut per ejus diuturnitatem præ-
 sumptio domini & favor indemnitis præ domino indu-
 catur. Vid. *supra §. 10.* Unde & simul patet differen-
 tia, si quis bona fide alienum quid possederit, sed nondum
 diu. j. Pufendorf. *l. 4. c. 13. §. 13.* Idem *Elem. l. 1. def. 5. §.*
25. Nullum verò præcisè temporis punctum natura
 constituit, quo præscriptio adimpleta esset, sed diutur-
 num solummodo spatium indeterminatè exigit. Nam
 quæ de centum annis & tribus *γενεαῖς* sive generationibus
 hominum recenset Grot. *l. 2. c. 4. §. 7.* haud inveniusta
 Doctorum commenta sunt, fundamento tamen certo de-
 stituuntur. Vid. *l. 23. C. de Sac. Eccl.* ibique Gothofred.
 Immemorialis autem temporis præscriptio in illis solum
 casibus

casibus occurrit, ubi nulla plane possessionis initia doceri possunt, ac proinde universalis non est; & contradictionem involveret, præscribere per immemorale tempus, quod tamen, quando possideri cœptum, dici potest. Imo & hoc ipsum immemorale tempus ratione durationis incertum atque indefinitum est dum modo brevius, modo longius spatium complectitur. Illud omnino æquitas postulat, non unum eundemque ubique terminum esse, sed pro differenti favore odiove personæ præscribentis, aut ejus contra quam præscribitur, vel etiam rei præscribendæ diversam decisionem obtinere. Accurate igitur ponderari debet in singulis præscriptionibus, utrum æquius sit, ut antiquus dominus rem sibi redhibeat, an ut novus bonæ fidei possessor eandem pro domino retineat. Dependet hæc res à circumstantiis singularum præscriptionum, nec adeo commode regulis generalibus fortasse comprehendi potest. Vid. *l. 52. §. 2. ff. ad L. Aquil. j. l. 24 ff. de R. J.*

§. XIX. Sufficere tamen regulariter credendum est tempus illud, quo res in eum statum adducta est, vel saltem adduci potuit, ut liquidæ dominiæ adhuc durantis probationes perierint, aut res sine damno non resarciendo à possessore vindicari nequeat. Certum præterea videtur eò ampliora investigandi & vindicandi tempora danda esse (1) quo difficilius rem suam ab alio teneri quis resciscit. (2) Quò magis impeditur eandem tempestivè vindicare. (3) Quo gravior rei jactura; quod judicium dependet à necessitate rei & commodo quod Domino adfert. (4) Quo magis alienatio rei pacem publicam turbat. Contra eò brevius præscribendi spatium concedendum (1) quo facilius res cum patrimonio possessoris coalescit, & majori per consequens damno ac incom-

commodo ab eodem avellitur. (2) Quo facilius in multorum successivè manus alienatur, ita ut evictio gravius præstetur. (3) Quo difficilius autor vel dominus rei invenitur. (4) Quo citius res usu atteritur, vel plane confumitur. (5) Quo majus ex prætermissa rei administratione damnum metuendum; ut si Rex deserat vel negligat imperii habenas, exemplo Henrici Polonorum & Jacobi II. Britanniae Regum. Vid. Pufendorf *l. 4. c. 12. §. 9.* Conring. *de fin. Imp. c. 19. §. 13. fin.* Longiori itaque præscriptione opus est contra absentem item vi metuque vindicare impeditum, quam præsentem & liberè agentem. Item in rebus immobilibus & juribus plurimis, quam mobilibus. Potest autem casus esse, ubi res immobilis magni pretii citius præscribatur, quam mobilis eademque pretii vilioris. Ita qui prædium alienum bona fide comparavit, omnesque fortunas suas ex eodem dependentes habet, nec sibi v. c. post decennium per evictionem amplius consulere potest, dominum vindicantem, inprimis si aliunde locuples sit, facilius excludit quam is, qui gemmam aliquam v. c. per vicennium possedit, suæ autem & tunc per evictionem securitati prospicere potest. Dependet itaque omnis hæc res, ut dixi, ex singularibus cujusque præscriptionis circumstantiis. *j. l. 8. C. de omni agro deserto. c. 1. X. de præscr.* Immemorialis temporis præscriptio valet (licet non in singulis casibus adsit) contra cujuslibet generis res & personas, dummodo ulla præscriptio in iis pedem figere possit.

§. XX. Ex natura autem præscriptionis elucescit, temporis in illa cursum non utilem sed continuum esse, ac proinde dies omnes computari, sive fastos sive nefastos, judiciales & extrajudiciales. Non solum ve-

to continuum est tempus, sed & continuatum sit oportet, i. e. non debet quis ante completa præscriptionis tempora vel possessionem rei amittere, vel in mala fide constitui, alioquin cæpta præscriptio interruptitur; cum illo casu longæ possessionis & indemnitatis præ domino favor cesset, hoc verò etiam in delicto versetur præscribens, si cum mala fide præscriptionem continuare velit, ac proinde poena magis quam favore dignus sit. Illud tamen æquum putarim, contra tertium saltem non dominum eum defendendum esse tam in petitorio quam possessorio iudicio, qui cæteris paribus, longiora possessionis tempora, licet interrupta, habet. Imo fortassis contra ipsum dominum vindicantem pronuntiandum erit, si uno saltem aut altero mense vel anno, aliove tempore non nimis diuturno, haud possederit præscribens, dummodo reliquo omni tempore, & quod præcedit & quod sequitur intervallum, in possessione fuerit. In primis cum natura tempus non adeo definitum, sed cum aliqua laxitate, ad præscribendum exigit. Possessionem verò intelligo non naturalem solam, sed vel cum civili conjunctam, vel civilem tantum. Hinc vi, vel alias injustè de possessione deturbatus præscribere non impeditur quosque animum domini se retinere manifestat. Quod tamen limito, si ipse dominus eum dejecit animo sibi redhibendi, vel ut possessionem alii, in quem jam antea rei dominium transtulerat, præstet. Absque utrovis enim horum ce si est, dominus nullo, præ quovis alio privilegio gaudet. Ut si tanquam nudus minister alterius possidentem dejiciat. Imò si quis domino rem ignorantem suam esse, precario una cum possessione naturali concedat. Vid. l. 15. §. 4. ff. de precar. tamen præscribere non impe-

impeditur, quousque dominus civiliter possidendi animus non induit, vel præscribens eundem exuit. Quod multo magis dicendum, si dominus v. c. conductor solum detineat. Quod si tamen præscribenti res eripiat, atque domino ignoranti suam esse vendatur, præscriptionem interrumpi crederem. *j. l. 4. §. 12. ff. de usurp.* Superioribus casibus paradoxon valet: posse per dominum à non domino contra dominum præscribi. Captivus hodie bona sua domirelicta retinet, nec alias à commercio excluditur, ac propterea præscribere non impeditur.

§. XXI. Per malam fidem intervenientem præscriptio nondum completa interrumpitur vel verè, quatenus quis certam rei alienæ scientiam nanciscitur, vel præsumtivè, quod fit omni casu, quo vindicans jus suum possidenti clare demonstrat, nec tamen is id agnoscere vult. Non itaque sufficit regulariter nuda denunciatio pignoriatio aut contestatio litis. Eadem præsumptio valet contra eum, qui jus alterius agnoscit etiam tacitè, v. c. servitia præstando ex feudo, vel usuras ex sorte. Præterea qui respectu unius in m. f. constituitur, licet in eo erret, contra omnes tamen excepta præscriptione cadit, ob asserta §. 15. In rei possessione successor legitimus, omni antecessoris jure regulariter utitur, ac proinde & temporibus ejusdem elapsis, nec non iis, quibus res intermedio tempore à possessione vacua fuit, frui, eademque suis jungere potest, dummodo ambo bona fide animoque domini possederint; alias successor ex sua bona fide præscribere incipit. Neque ullam pono differentiam inter universalem vel singularem successorem, cum hæc differentia juri naturæ incognita sit, sicut in universum de tota mate-

ria testamentaria præter nonnullos recentiorum v. c. Pufendorfium, Dn. Coccejum & alios jam statuit Henr. Stephani *in discours merveillex de la vie de Catherine de Medicis* p. m. 571. f. v. Sed videndus Magnif. D. Hertius *de socialitate primo juris natural. princip. Sect. 3. §. 20.* Idem affirmo de civitate, cujus cives in præscriptione rei alienæ malam fidem habuere, si successores eorundem, alii cives, in bona fide sint, contra Fachin. l. 8. c. 25.

§. XXII. Hisce ita positis reliqua faciliiori negotio expedientur, & maximam partem velut confectaria è superioribus fluent. Affatim itaque manifestum est, præscribi res quaslibet, quæ modo bona fide animoque domini per tempus satis diuturnum possideri queunt, & ex quarum restitutione damnum præscribens sentire potest. Complectitur itaque sub se præscriptio res mobiles & immobiles, corporales & incorporales sive jura, quorum & ipsorum possessio ac dominium est, si voces has, uti nos fere per integram hanc disputationem, in lata significatione capias, quodque prohibitum aut inconcinnum esse nulla adhuc idonea ratione comprobatum vidi. Quo & respexit fortassis Lauterbach *in compend. Juris*, conciliandus propterea cum D. Titio *Obs. 1033. n. 4. & Obs. 1121. j. Obs. 32. n. 9. sqq.* Referendæ huc quoque res sacræ, sanctæ & religiosæ (si modo distinctionis hujus hodie adhuc ullus usus est) quicquid etiam dicat Cic. *de arusp. resp. n. 32. Lege naturæ communi gentium jure sancitum esse, ut nihil mortales à Diis immortalibus usucapere possint.* Item res seculares & Ecclesiasticæ, pupillares, minorum, dotales, à domino alienari prohibitæ, vi possessæ, fiscales & publicæ civitatis, quarum species sunt domania, quæ verò posse præscribi operosè in primis Galli negant. Vid. Bodin.

din. de Rep. l. 6. c. 2. p. m. 1000. sq. A qua sententia nec Sueci & Brandenburgici sese alienos demonstrant. Ast contrarium ex hypothefibus supra deductis facile fluit, si de solo jure naturæ quæratur. Aliud vero nonnunquam ratio status exigat, quæ potissimam hic exceptionis partem facit. Quæ Cassianus & Auberius hic moverunt, à Francisco Zipæo in hiatu Cassiani obstructo, Francopolita **Beiricht von Austrasien** §. 20. aliisque refelluntur. Ex iisdem fundamentis decidenda quæstio, an summum imperium possit præscribi, tam ut quis id habeat, quam ut ab eodem liberetur? Affirmat eandem Grot. l. 2. c. 4. §. 11. ibique Bœclerus nec non Magnif. D. Hertius de modo constituendi civitates sect. 1. §. 5. & de superioritate territ. §. 61. sq. Quibus & nos assentimur, si præscribens subditus, si extraneus, si Resp. alia sit, modo debita præscriptionis requisita adsint, quod ubique supponimus. j. Mager de Advoc. arm. c. 6. n. 34. sqq. Multa quidem hic tricatur Horn. de civitate l. 2. c. 9. §. 19. sqq. feliciter tamen refutatus ab Epstein in notis. Status Imperii ante instrumentum pacis Westphalicæ potiore Superioritatis territorialis partem non alio, quam præscriptionis jure habuisse, plurimi Juris publici Doctores fatentur. Quæ tamen Superioritas si non summam, certè à summa haud multum distantem majestatem involvit. Non autem decisionem hanc eousque extendimus, ut legibus civilibus hic locum concedamus. Vid. Grot. d. l. §. 12. Kulpis Coll. Grot. Ex. 3. p. 36. Plane regalia tam majora quam minora præscriptione acquiri & amitti posse minus controversatur. Vid. Grot. d. l. §. 13. Sixtin. de regal. l. 1. c. 5. n. 137. sqq. quem non satis capio, dum ib. n. 131. consuetudine acquiri regalia asserit, eumque modum à præscriptione diversum facit.

cit. Vid. c. 50. X. de elect. Dissent. D. Titius **Lehnrecht**
c. 12. §. 15. & **in der Probe des Geistl. Rechts** l. 1. c. 7. §. 61.
j. §. 36. Mare posse præscribi cum Seldeno, Strauchio,
Dn. Schurtzfleisch & aliis contra Grotium defendimus.

§. XXIII. Neque à præscriptione immunes
sunt res meræ facultatis, sive quæ à libera voluntate do-
mini re sua hoc vel illo modo utentis, vel plane non uten-
tis, aut hoc vel illud facientis vel non facientis depen-
dent. Refert huc Dn. Thomas. *in not. ad Monzamb. c. 1.*
§. 12. lit. q. πρὸς ἐδὲλαν sive præcedentiam inter Principes, at-
que ad eam male præscriptionum jura applicare statuit,
Ast non video, cur præscriptio locum hic invenire neque-
at. Cum enim pactioibus concedi queat præcedentia,
uti notum exemplo familiæ Austriacæ & Bavaricæ ap.
Adlzreiter *Ann. Bav. P. 2. l. 1. p. 25.* nec non Gallorum &
Hispanorum, patet eandem non plane extra commerci-
um esse. Deinde meri quidem arbitrii est, sed & illa
præscribi jam diximus. Ut quis vero præscribere possit
rebus ejusmodi, possessorem se, & accedente lapsu tem-
poris, dominum juris prohibendi vel jubendi, quo hæc
vel illa fiant aut non fiant, constituat oportet. Fit au-
tem istud, si alter per tempus satis diuturnum prohibitioni
alterius acquiescit, nec posita comamoda occasione id
perpetrat, quod alias, absque prohibitione si fuisset age-
re non omisisset, aut si alteri jubenti pareat, atque id agit,
quod sine jussu acturus non fuisset. Interdum vero &
solo non usu quis ab exercitio juris cujusdam excluditur,
quod obtinet, non solum si id expressè pepigit is, vel tacitè
id ab altero cum sui exclusione exerceri videt & patitur,
sed &, quod propriè hujus loci est, si juris exercitium alteri
onerosum est, atque libertatem ipsi alias competentem re-
strin-

stringit, tunc etenim, nisi probetur contrarium, is, contra quem jus data occasione non exercetur, ob naturale libertatis desiderium possessionem libertatis eo momento nancisci creditur, quo alter jure suo uti potuit & debuit, nec eodem usus est. Vid. D. Titius *l. c. Obs. 1036*. Imò etiam contra ignorantes hujusmodi jura præscribi videntur, sed longissimo demum tempore, modo præscribens in bona fide sit. Vid. *L. 19. §. 1. ff. quemadm. serv. am.* Similiter, quoties jus aliquod non nisi in exercitio vim suam exerit, & peculiariter est indultum, idem non solum contrario, sed & non usu perire videmus. Tale erat jus flaminis dialis veniendi in Senatum ap. Liv. *l. 27. c. 9.* Dissent. Gronov. *ad Grot. l. 2. c. 4. §. 15.* & omnia in genere privilegia.

§. XXIV. Res furtivas ipse fur ob malam fidem non præscribit, ea tamen aliis possessoribus; qui in bona fide sunt, non obstat, licet vel furis hæredes sint. Vid. D. Schilter *ad Inst. de usucap. aph. 8.* Similiter creditor pignori atque juri offerendi debitum nunquam præscribit, quousque est in mala fide, i. e. rem alius esse scit, ac præterea non possidet animo domini, sed solum detinet pignus. Hinc is, qui bona fide pignus à creditore accepit, illud præscribit, quod in specie de emtore asserit Carpzov. *P. 2. Const. 1. def. 4.* Ob æqualem rationem neque quoad rem precario concessam, neque locatam, neque commodatam, neque depositam locum habet præscriptio, quousque causa habendi non mutatur. Vid. D. Titius *d. l. Obs. 408.* Ob deficiens damnum præscribi posse non videntur, quæ quis titulo lucrativo v. c. donationis, nactus est. Sed verius contrarium, & usucapi illa possunt, non solum respectu tertii, quod facile concedetur,

detur, verum etiam respectu domini ipsius, quia nempe res donata cum patrimonio possessoris coalescit, ac proinde post diuturnum tempus non sine damno ab eodem avellitur. Sæpe etiam caro emitur, quod precibus & gratiis emitur, vel ob donatoris morositatem, vel nostrum grati animi studium. Juri quoque reluendi ex pacto retrovenditionis (quod cum jure retractus nonnulli confundunt) licet sine temporis determinatione datum sit, nihilominus præscribi posse crediderim, ob certitudinem dominiorum, & variantia admodum tanto temporis lapsu rerum pretia. Ita consuluit in causa Comitum Thuringiæ contra civitatem S. & castrum L. Petr. Brem. *Vol. 4. Cons. 19. inter consilia à Kirchovio collecta.* Nota tamen controversia civitati Francofurtensi Anno 1685. propter Judæos mota. Vid. declaratio Cæsarea ap. Magnif. D. Hert. *de subjectione territor. in f. junge Brunn. Cent. 5. dec. 71. & Schilter Prax. Anal P. 3. c. 8. §. 4.*

§. XXV. Jus exigendi pœnas ad ea pertinet, quæ non usu amitti diximus. Ab eo itaque momento, quo crimen ad notitiam pervenit judicis, pœnam, quam tamen exigere poterat, non exigentis, reus se in possessionem, & tandem dominium libertatis sive impunitatis vindicare creditur, & id quidem bona fide, i. e. justa ac firma opinione sibi hoc licere. Accedit huc præsumptio altera, nempe criminis reum tanto temporis spatio adeo conscientiaæ stimulis sive pœna interna exagitatum fuisse, ut sufficere possit fini omnium pœnarum obtinendo, & propterea iniquum sit pœnam alteram, nempe externam superaddere. Ad pœnam verò internam sæpe in foro etiam externo respici vel exinde patet, quod naturaliter æquum sit in pœnitentem mitius animadverti, quam in præ-

præfractum. Posses itaque dicere, non tam lapsu tempo-
 ris tolli, quam in aliam mutata præsumi criminum pœ-
 nam, ac proinde præscriptionem proprie dictam hic pla-
 ne locum non habere. Est hæc præsumptio generalior
 superiori, atque ad omnes personas & crimina imprimis
 atrociora pertinet; nam & tunc, quando reus extra po-
 testatem judicis aufugit, aut crimen est occultum vel ipse
 non credit aut dubitat sibi impunitatem præscribere lice-
 re (quibus casibus, excepto postremo, secundum com-
 munia principia præscriptio locum non nisi longissimo
 tempore invenit, quem verò terminum, antequam com-
 pleatur, mors præscribentis occupat, cum crimina ple-
 rumque ab adultis committantur) judicem quis semper
 & tortorem secum gestat & lex ejusdem miseretur.
 Quod si vero quis adeo hominem exuisse probari possit,
 ut nulla omnino scelerum perpetratores conscientia
 tangatur, illum tanquam putridum societatis humanæ
 membrum quovis tempore puniri ac è medio tolli
 posse autumo, hic enim in crimine perseverat. Prin-
 ceps autem ratio est, quod damnum patiatur reus, si
 post diuturnam moram demum in jus trahatur, ubi pro-
 pter summam factorum incertitudinem ex tempo-
 ris diuturnitate proveniente facile indebita pœ-
 na afficitur, aut beneficio defensionis privatur, quæ &
 ipsa post longum temporis spatium ob interitum proba-
 tionum maxime difficilis redditur. Vid. Lauterbach. *de*
præscript. crim. th. 10. Elucet ex his opinor, quatenus
 exclusio juris puniendi, quæ tempore fit, legis naturalis
 dici possit, & quam vera sit assertio D. Titii *d. l. obs. 1387*
 præscriptionem criminum juris Romani esse, nisi ex ejus-
 dem *Obs. 1124.* explicetur. An res propria usucapi possit,

Domitiana quaestio est. Vid. l. 27. ff. *qui testam. fac. poss.* In genere verò nihil moraliter illiciti vel prohibiti praescriptione acquiri potest c. 8. X. *de cons. & affin.* Absolum siquidem esset, jura tribuere facultatem jura ever-
tendi, adeoque sese ipsa destruere. Refert huc jus mo-
nopolii Mev. P. 7. dec. 267. quod admitto, quatenus id
jus paci & utilitati publicae repugnat, alias secus judican-
dum. Vid. Brunnem. *ad l. un. Cod. de monopol. n. 7.*

§. XXVI. Praescribit omnis, qui bona fide animo-
que domini possidere potest. Excluditur itaque qui
intellectu & voluntate vel omnino caret, vel iisdem sal-
tem minus recte uti potest. Hinc non usucapit furio-
sus, mente captus, infans, pupillus. Cum tamen horum
defectui leges per sollicitudinem parentum & curam tu-
torum aliorumve administratorum prospexerint, possunt
omnino per has personas incipere & complere praescri-
ptionem. Vid. Grot. l. 2. c. 3. §. 6. ibique Bœcler. Imò ipsi
non excluduntur ab acquisitione domini per praescri-
ptionem, dummodo ea mentis potentia sint, ut in hanc
rem affectum suum cadere distinctè declarare queant,
ipsisque ejus acquisitio non sit damnosa. Furiosus pra-
terea & mente captus, qui cum adhuc integræ mentis es-
set, vel etiam durantibus dilucidis intervallis, se velle rem
praescribendam animo domini possidere sufficienter de-
monstravit, in eadem sententia durante quoque furore
vel dementia persistere creditur, ac proinde, licet nun-
quam posthac ad sanam mentem redeat, praescribere
potest. Proculus l. 27. ff. *de acq. vel. am. poss.* Respu-
blicas inter se praescribere posse, quod negavit. Vasqu.
P. 1. l. 2. c. 51. n. 28. & D. Titius *Specim. fur. Publ. l. 2. c. 3.*
§. 20. atque *advers. Vitriar. annot. 120.* cum Grotio affir-

mamus

manus. Vid. *supra* §. 22. & Limn. *ad capitul. Caroli V. art. 9. verba: zum förderlichsten.*

§. XXVII. Præscribitur porro contra omnes indistincte, quorum intuitu quis iniquè damnum pati potest. Nec hic cujusquam generis personas facile exceperim. Præscriptio igitur currit contra agere valentes vel non valentes, scientes & ignorantes, præsentis & absentes, furiosos, mente captos, minores, pupillos, Ecclesiam & Rempublicam. Ita Trajanus apud Plin. *l. 10. Ep. 112.* donata contra leges, aut viginti annis possessa, revocare nolebat. Qui contra officialem exercentur actus possessorii regularitet ipsi Domino, officialem constituenti, nocent. Dissent. Dn. Schilter *Inst. Jur. Publ. Vol. 1. l. 6. tit. 3. §. un.* Concedi tamen his personis pro ratione circumstantiarum debent arctiora vel laxiora vindicandi spatia. Conf. §. 18. & 19. Quæstionem an & quomodo nondum natis præjudicet præscriptio, tractant Grot. *l. 2. c. 4. §. 10.* & Pufendorf. *l. 4. c. 12. §. 10.* quorum decisioni & nos adstipulamur. Patet hinc, quam perversè philosophetur Autor scripti Gallici: *Estat de France 1672. p. 146.* inquiens: *ausi n'y a-t-il jamais prescription, & comme le Roy est tousjors mineur, sa M. peut se remettre en possession quand bon luy semble.* Demus enim hoc Gallis, quod verò valde dubium est, Reges ipsorum jure minorum frui; tamen à præscriptione immunes non erunt. Taceo restitutionem, uti omnem, ita etiam minorum juris naturalis universalis non esse, quod infra docemus, ac proinde frustra inter Principes opponi. j. Gothofr. *ad l. 4. C. quib. ex caus. maj.*

§. XXVIII. Efficit præscriptio legitime adimpleta, ut præscribens acquirat dominium rei præscriptæ omnes-

que domini effectus, nisi specialiter impediatur, ut pupillus, in eadem exercere possit. Præterea qui obligatus erat ad aliquid dandum vel faciendum, omni obligatione qua antea tenebatur, solvitur. Vid. Cævall. *Spec. Opin. Commun.* Qu. 397. Vasqv. *P. I. l. 2. c. 53.* ac proinde etiam in conscientia tutus est. Conf. *supra* §. 15.

§. XXIX. Præscriptio hæc, qualem hucusque descripsimus, tollitur vel per legem summæ in Rep. potestatis eandem omnino prohibentis, vel per renunciationem. Dum etenim præscriptio inter modos acquirendi domini est, atque Reip. libera ob bonum publicum & casum necessitatis de cuiusque bonis ac proprietate disponendi licentia competit, utique sicut introducere potuisset præscriptionem. Vid. §. 15. ita simili eandem jure quoque tollere potest. j. Sixtin. *de regal. l. 1. c. 5. n. 142.* Certe apud Judæos in prædiis rusticis nulla obtinebat præscriptio, ob annum Jubilæum, quo omnia in pristinum revertebantur. *Lev. c. 25.* Vid. P. Cunæus *de Rep. Hebr. c. 3.* quem ad verbum exscripsit H. de Roy *de eo quod justum est l. 3. tit. 2. §. 3.* nec auctorem nominavit. Idem fere viguisse Lacedæmone censeo, ob introductam à Lycurgo legem agrariam. Vid. Ubbo Emm. *de Rep. Lac. p. m. 227. (edit Elzevir.)* Athenis non fuisse cognitam usucapionem tradit Coll. Jur. Arg. *l. 41. t. 3. th. 9.* quod unde hauserit nescio, præscribere etenim licuisse ex Demosthene notat Carpzov. *l. 1. Resp. 35 n. 6.* neque sponsiones fidejussorum ultra annum valebant. Ubbo Emm. *de Rep. Ath. p. 182.* Peregrinus tamen in Attica forsan usucapere nequibat. V. *ib. p. 138.* nec magistratus delinquens poenæ præscribebat. *ib. p. 119.* Videndæ Scaligeri, vel Petiti vel Heraldii vel Salmasii Leges Atticæ, quæ jam ad manus

manus non sunt. Sustulit quoque usucapionem Justinian. *pragmat. sanct. cap. 2. seqq.* in Italia, atque ob præsumptionē violentiæ generaliter antiquis dominis rerum tempore Totilani alienatarum vindicationem concessit, nulla contra præscriptione obstante. Renuntiari posse præscriptioni, præsertim longissimi temporis, plurimi doctores negarunt, ex hypothese scil. quod utilitate publica niteretur, quam sua renuntiatione tollere non esset privatorum. Vid Petr. Brem. *Vol. 4. Cons. 19. n. 42. inter cons. Kirchoy.* Ast, cum præscriptionis remedium non tam proxime in Status publici utilitatem, quam damno singulorum præcavendo adinventum sit, favori autem pro se introducto quisque renunciare queat, & quod quis sua voluntate damnum sentit, sentire non videatur, utique dicendum liberam esse beneficio præscriptionis renunciandi licentiam. Pacem vero publicam per hanc renuntiationem turbari posse, haud verosimile est. Quod si enim manifestè de eadem & vindicantis dominio constet, utique is, qui renunciavit, absque tædiofis litigiis rem restituere compellitur; si non constet, nec dominium vindicantis, nec renunciatio possidentis in dubio præsumitur. Addo quæstionem hanc fere otiosam esse, cum vix aut saltem rarissimè, quis præscriptioni renunciaturus sit, ac præterea omnis renunciatio. quousque de eadem constat, in m. f. præscripturum constituat.

§. XXX. Quomodo cœpta præscriptio interrumpatur supra §. 20. & 21. diximus. Verum hac interruptione proprie non tollitur præscriptio sed solum impeditur quo minus compleri possit; imo sæpissimè tantum suspenditur, ita ut præcedentia interruptionem tempora possidenti adhuc prodesse queant. Per restitutionem in integrum

grum præscriptionem naturaliter rescindi post Bodinum defendit Conring. *de fin. Imp. c. 19. §. 18.* Ziglerus, Oslander, Gronovius contra Grot. *l. 2. c. 14. §. 1.* Nobis cum distinctione respondendum esse videtur. Vel enim restitutio fit in jus amissum, atque actum jure civili validum præsupponit, & sic quanta quanta est ad jus Romanum pertinet, neque inter liberas gentes locum invenit. Nec obstat, quod Prætor naturalem æquitatem secutus restitutionem introduxisse dicitur. Commode etenim hæc inter se conciliantur; Prætores vidisse iniquum esse, ut per LL. civilium laqueos, quendam actum qui naturaliter nullus erat, validum esse volentium, innocens in damnum incideret, ac proinde restitutionem introduxisse, & tamen hanc restitutionem inter alias gentes, ubi jus civile Romanorum non viget, usum nullum habere. Scilicet restitutio hoc sensu juris naturalis quidem est, sed hypothetici, respectu habito ad certam Remp. non absoluti. Quod si autem restitutio fiat non in jus, sed solum in rem aut causam rei amissam per factum proprium aut alterius de jure invalidum, ut si cui in via deperdita aut per latronem erepta restituantur, plane juris naturalis est, & ubique allegari potest. Verum hocce significato restitutionis vocabulum in nostra quæstione non accipitur neque ita contra præscriptionem quis restituitur, cum eadem jus contineat, atque nisi adimpleta non intelligatur, semel autem adimpleta dominium alterius cum omni jure vindicandi extinguat. Vid. §. 28. ac proinde per naturam suam rescindi nequeat.

§. XXXI. Affinia præscriptioni sunt longi temporis consuetudo, occupatio rei sive expresse sive tacite relicte, possessio legitima, **rechte Gewär** / prærogativa
tem-

temporis v. c. in primogenitura, omnesque in genere temporum termini sive *ἁποδεσμίαι*, de quibus, cum propriè huius loci non sint, multa dicere nil attinet.

§. XXXII. Judicem summarum potestatum, sicuti ubique, ita & in hac præscriptionis materia solum Deum esse supra §. 6. diximus. Ne tamen litigia in bellum erumpant, arbitria sæpe constituuntur, quibus ex compromissi formula vel absoluta, vel certis legibus adstricta pronunciandi facultas conceditur. Debent autem arbitris hisce declarare jus suum partes; & vindicans in specie dominium suum probat, ac si quas alias probationes ad malam alterius fidem aut possessionis interruptionem coarguendam habet, easdem replicando producit, remque sibi restitui postulat. Præscribens contra se in possessione fundat, & quanto tempore possederit edocet, si titulum habet, eundem edit ad bonam suam fidem comprobendam. Præterea quandoque interesse suum, ne rem restituat, deducit, & se in possessione defendi dominumque rei præscriptæ declarari petit. Arbiter, utriusvis jure perspicuè cognito, quid bonum & æquum sit laudo ostendit. In primis vero aciem suam illi parti intendit, quæ de temporibus præscriptionis & damno utrinque emergente agit, quippe quæ multis trîcis & difficultatibus ob circumstantias singulares involvitur. Hisce ita peractis pars victa vel grâtiis vel ingtatiis & violentia adhibita vincenti cedit. Privatus contra civitatem & civitas contra privatum eodem jure utuntur; ubi res tamen sæpe per commissarios ab ipsa civitate delegatos solet examinari, eademque secundum proprias civitatis, quæ partem constituit, leges decidi. Status vero Imperii,

E

si per

si per Austregas lis non sopitur, vel in Camera vel in iudicio Aulico agunt & conveniuntur. Vid. §. 6.

§. XXXIII. Brevibus nunc itaque dispiciendum, quid jura Germaniæ aliter, & præter rationis dictamina disposuerint. Originem hic præscriptio habet ex voluntate Legislatoris humani, qui naturalem æquitatem secutus inter cæteros & hunc acquirendi domini modum confirmavit, ex hac potissimam ratione, ut lites acciderentur, & negligentia dominorum, tempestive non vindicantium coerceretur. *LL. supra §. 8. citat. & l. 2. 3. C. de annal. exc. l. 24. ff. quæ in fraud. cred. pr. Inst. de usucap. l. 28. ff. de V. S.* Eodem jure possessio, nisi naturaliter sive corpore apprehensa non acquiritur. *l. 3. §. 1. 3. l. 23. ff. de acquir. vel am poss. Bachov. ad Treutl. Vol. 2. Disp. 21. th. 2. lit. h.* De præscriptione rerum conjunctarum & disjunctarum vid. *L. 23. & 30. ff. de usurp. & usuc.* Jure civili bona fides solum ab initio usucapionis requirebatur, neque quandocunque postea superveniens m. f. eandem vitiabat. *L. 15. §. 2. ff. de usurp. l. 48. §. 1. ff. de A. R. D. l. 2. §. 13. l. 13. ff. pro. emt. l. un. C. de usucap. transf. l. ult. f. C. de præscr. longi temp. l. 1. §. 1. C. de ann. exc. j. tn. Nov. 9. Dissent. H. de Roy de eo quod justum est l. 3. Tit. 7. sine ratione.* Verum hæcce dispositio nunquam in Germania recepta est, sed potius illa juris canonici *c. 5. f. X. de præscr. c. 2. de R. J. 6.* naturali æquitati conspirans, uti de Camera Imp. testantur Mynsinger *Cent. 4. Obs. 6.* Gail. *l. 2. Obs. 18. n. 7. j.* Cothmann *Vol. 2. Resp. 63. n. 32. seqq.* In annalibus tamen similibusque temporalibus præscriptionibus, quas solo temporis lapsu absque possessione perfici voluit Princeps, etiam hodie bona fides incongruè exigitur. *Mev. P. 2. dec. 163. D. Schilter ad Pand. Ex. 45. §. 57.*
Sicut

Sicut in universum ab omni præscriptione sine nota iniquitatis bonam fidem tollere potuisset summa potestas. Quo casu tamen Legislator non tam præscriptionem cum dolo admittit, quam facit legitimum desiderium præscribentis rem, quam tamen alterius esse scit; ita ut jam dolo amplius non intelligatur, sed nuda scientia rei alienæ. Et revera in bona fide esse præsumitur, qui sub umbone LL. civilium ita præscribit. Vid. supra §. 15. & 16. Magnif. Dn. Hert. *de collis. LL. Sect. 3.* Sine titulo justo (qui æque ac bona fides in dubio præsumitur. D. Schilter. *ad Pand. Ex. 41. §. 58.*) regulariter usucapio nulla procedit. *pr. Inst. de usuc. l. 24. C. de R. V.* nec sufficit titulus putativus, ubi nempe erratur in jure. *l. 2. §. 15. ff. pro emt.* vel in facto. *l. 27. ff. de usuc. §. 11. Inst. eod. l. f. C. de usuc. pro don.* nisi justissima errandi causa adfuerit; quales ex LL. congerit Coll. Jur. Arg. *l. 41. tit. 3. th. 16.* Non tamen requiritur titulus in juribus istis quæ ob solum silentium & patientiam domini præscribi possunt; qualia sunt jura affirmativa. *l. 10. ff. si serv. vind.* & negativa. Vid. supra §. 17. & 23. Non obstat. *l. f. ff. de serv. l. f. j. l. 4. C. de præscr. longi temp.* Neque in præscriptione longissimi vel immemorialis temporis. *a. c. 50. X. de elect. c. 1. de præscr. 6. l. 8. §. 1. C. de præscr. 30. vel 40. ann. Wesenb. P. 1. Cons. 4. n. 79.*

§. XXXIV. Potissimum verò tempora præscriptionis, quæ jure naturæ quodammodo indefinita erant, accurate jus civile determinavit. Sunt itaque præscriptiones dierum, mensium & annorum, quas hic ordine recensere nimis prolixum foret. Consulendi autem interpretes ad Digesta, in primis Dn. Mencke, Eustathius *περί χρονικῶν διασημάτων*, Cujacius *de diversis temporal. præscription*, Vogt *Dissert. de præscript.* aliique complures.

Sunt autem regulariter tempora præscriptionum utilia, tam quoad initium, quam quoad cursum. Vid. *l. 1. ff. de div. temp. præschr. l. 25. ff. de stip. serv. l. 19. §. f. ff. de edil. ed. vel quoad initium tantum. l. 1. §. 7. ff. quand. appell.* Excepta præscriptione longissimi temporis. *l. 3. C. de præschr. 30. vel 40. ann. N. 119. c. 7. & quadriennii in causa restitutionis minorum. l. f. C. de temp. in int. rest.* quæ continuæ sunt. *j. l. 4. ff. de div. temp. præschr. l. f. C. d. dolo malo.* Utilia verò censemus tempora non respectu ignorantiae. (nisi in unico casu *N. 119. c. 7.*) verum respectu impedimenti agendi. Bachov. *ad Treutl. Vol. 1. Disp. 11. th. 17. lit. a. sub fin.* & perquirendi num res ex patrimonio desit. Conf. *infra §. 37.* Sive impedimentum illud juris sit, ut inter patrem & filium, intuitu, bonorum præcipuè maternorum. *l. 1. §. f. C. de annal. exc. Carpz. P. 2. C. 3. d. 11. & 14.* atque inter maritum & uxorem. Idem *l. 1. Resp. 40.* Sive sit impedimentum facti. Ita præscriptio dormit, sive cursus ejusdem suspenditur, cum tempore belli justitium est. *c. 10. X. de præschr. R. 7. de anno 1654. §. 172. Carpz. dec. 116.* Quid de pupillis, minoribus, furiosis, Republica & Ecclesia dicendum §. 37. ventilatur. Sanè si adversus ipsos hodie præscriptio, excepta immemoriali, omnino non currit, uti mihi verosimile videtur, suspendi eandem, si in ipsos inciderit, non interrumpi autumo. Porro tempus præscriptionis computatur civiliter, sive de die in diem, non naturaliter. *l. 6. 7. ff. de usurp. l. 15. ff. de div. temp. præschr.* Excipe tamen præscriptiones actionum personalium. *l. 6. ff. de O & A.* In favorem ejus, qui rem, cujus possessionem casu amisit, ab infirmiori jure possidente petit, Publiciana actio inventa. §. 4. *Inst. de act.* Quæ de accessionibus possessionum jus naturale disposuit,

fuit, LLator Romanus, quoad successorem singularem intacta reliquit; at, quod ad successorem universalem attinet, qui personam defuncti repræsentat. *N. 48. c. 1.* aliud introduxit. Bona etenim fides antecessoris hæredi prodest, licet ipse sit in mala fide. *§. 12. Inst. de usuc. l. 2. §. 19. ff. pro. emt.* E contrario, si antecessor in mala fuit fide, bona sua fides successori nil prodest. *l. 11. ff. de div. temp. præscr. l. f. C. commun. de usuc. l. 4. §. 15. ff. de usurp.* Verum istam dispositionem praxis hodierna vix agnoscit, Vid. Vasqv. *l. 2. c. 73.* Mynsinger *ad §. 12. Inst. de usuc.* Dn. Mencke *ad Dig. p. 513.* & in *Gymn. Polem. Disp. 16. th. 4.* Dissent. Carpz. *P. 2. C. 1. d. 3.* Tusch. *Tom. 6. pract. concl. 521. n. 57.*

§. XXXV, Quæ usucapi non posse Doctores tradunt, eaque magno numero passim recensent, plæraque præscribi tamen possunt longissimo tempore vel immemoriali, nullo alio requisito attento, dummodo sint in commercio vel privatorum, vel civitatis. *l. 4. C. de præscr. 30. vel 40. ann.* D. Schilter *ad Inst. h. aph. 10.* Respicit enim ista longissimi temporis præscriptio non tam possessoris favorem, quam non vindicantis negligentiam. *Surd. dec. 5.* A summo imperio mediante præscriptione quem liberari non posse, male probatur per *c. 8. Dist. 93. & l. 6. C. de præscr. 30 vel 40. ann.* Potest tamen Princeps expressa constitutione id sancire. Quo casu sanctio illa respectu subjectorum habet vim renunciationis, dum se LL. civilibus submisere. Eximuntur status Imp. à superioritate territoriali & immediata subjectione Imp. nec non à collectis, tempore immemoriali. *R. J. de anno 1548. §. 56. & 59.* De præscriptione feudali videndus post plurimos alios Dn. Schvvendendorffer *in anno-*

*rat. ad lucubrat. 7. R. Exercit. 10. Respondente Dn. Licht-
vvero Dresdensi. Criminibus de jure civili præscribitur
omnibus, & quod nonnullis præscribi non videtur, ex eo
est, quia regulariter non nisi morte rei finiuntur, crimi-
num autem præscriptio à termino delicti finiti demum
currit, ut eleganter demonstravit. Dn. Thomas. Dissert.
de præscriptione Bigamie. Ex eadem ratione in causa
matrimoniali præscriptio nulla locum habet. c. 8. X. de
consang. & affin. c. 5. X. de eo qui dux. in matr. Gail. l. 2.
Obs. 112. n. 11. De præscriptione apostasiæ, adulterii &
incestus jungendus Juvenis eruditus & longiori fato
dignissimus Petrus Heiden publ. judic. concl. crim. c. 1.
Concl. 12. nec non c. 2. Concl. 3. & 14. Neque per præ-
scriptionem falsæ persuasiones jus veritatis nanciscuntur.
Magnif. D. Hert. de Paroem. jur. l. 1. par. 3. Qui etiam
consuli potest in causa præscriptionis servitutum, Dissert.
de servitute factò constituta Sect. 2.. Itemque num à ju-
risdictione spirituali per præscriptionem quis eximi pos-
sit. Dissert. de quasi possidente probante §. 12.*

§. XXXVI. Per præscriptionem filiusfamilias in
peculio profectitio non acquirit sibi, sed patri. l. 1. §. 5.
ff. de acq. vel. am. poss. Item servus domino. l. 118. ff. de
R. J. Et Ordines Monachorum mendicantes acquirunt
Romanæ Ecclesiæ. c. un. de relig. dom. 6. c. 3. de V. S. 6.
Clem. 1. eod. Utrum homines proprii sibi, an verò do-
minis præscribendo acquirant, generaliter definiri non
posse censeo, cum admodum conditio eorundem in Ger-
mania variet. Vid. Magnif. D. Hertius. Dissert de Ho-
min. propriis, & quæ ad eandem notavit D. Thomasius
disput. habita. Anno 1701. respondente Dn. von der Lahr.
Libertatem tamen eosdem præscribere posse non dubito.

a. l. 15.

a. l. 15. §. 1. ff. de usurp. l. 2. C. de long. temp. præscr. quæ pro lib. ibique Brunnem. n. 6. D. Schilter ad Pand. Ex. 45. §. 56. Sicuti filium liberationem à patria potestate. *l. 1. C. de patr. pot.* Quod tamen hodie ob mores Germanorum non est necesse. D. Uffenbach *de quasi emancipatione Germanor. §. 44. disput. edita* sub D. Thomas. Anno 1703. Præscribere non posse ἀπολίδες sive civitate carentes statuit Gebhard. *de usucap. c. 1. n. 34.* hinc quæri posset, an Judæis præscribere liceat? Affirmandum id est, si cum Schütz *Vol. 2. Ex. 9. th. 19. lit. a.* cives Romanos eos vocare velimus; vel alias jura civitatis cum Christianis communia ipsis tribuamus. Sprenger *fragm. jur. publ. 14.* Sin vero servis ipsos, vel minimum peregrinis, accenseamus. Vid. Limn. *ad A. B. cap. 9. §. 2. Obs. 3. & 4.* & Magnif. D. Hert. *de super. territ. §. 8.* (qui eos incolis annumerat) utique præscribere non posse dicendi sunt. Ast nobis omnis illa assertio, quod scil. civitate carens hodie præscribere nequeat, valde suspecta, imo falsa videtur. Vid. *L. 17. §. 1. ff. de pæn.* nisi simul ἀπολίδες in civitate ista à commercii jure vel in totum, ut bannitus Imperii. Ord. Cam. *P. 2. Tit. 10. §. 2.* vel certo solum respectu. Vid Reform. Francof. *P. 2. tit. 1. §. 12. j. tit. 3. §. 6. & tit. 15. §. 3.* sint exclusi. Plane de jure XII. Tabb. non potuisse usucapere peregrinum manifestum est, ubi adversus hostem sive peregrinum æterna autoritas erat. Cic. *l. 1. Offic. n. 37.*

§. XXXVII. Tollitur præscriptio adimpleta per restitutionem in integrum. Ita jure Digestorum *l. 45. de minor.* & per constitutionem Diocletiani *l. un. C. si adv. usuc.* tam contra usucapionem, quam præscriptionem minor restituebatur. Ast Justinianus, ut posthæc contra quasvis temporales præscriptiones minor ipso jure tutus esset,

esset, *l. f. C. in quib. caus. in int. rest. nec. iussit*; quam particulam esse constitutionis in *l. un. C. de usucap. transform.* inscriptio & subscriptio utriusque evincit. Unde patet frustra à multis hic inter usucapionem & præscriptionem distinguui. Vid. Brunnem. *ad d. l. un. C. si adv. usuc.* cum Justinianus constitutione ista ex professo id egerit, ut præscriptionum & usucapionum differentias hucusque usitatas rescinderet. Currit tamen contra minorem præscriptio 30. annorum, sed absque spe restitutionis. *d. l. f. l. 3. C. de præscr. 30. vel. 40. ann.* Carpz. *P. 2. C. 9. d. 2.* Firmiter itaque statuo nullum hodie minorem contra præscriptionem restituti, cum altero casu non opus sit, altero non liceat. Dissent. D. Titius **in der Probe des Geistl. Rechts** *l. 2. c. 3. §. 35.* Et novum imprudentiæ Tribonianæ specimen est, quod *l. un. si adv. usuc.* Codici suo inferuerit, quæ tamen per *l. f. C. quib. caus. in int. rest.* abrogata erat. Ex capite ignorantix dari restitutionem communis opinio est, Boer. *decis. 39.* quæ tamen juri minus congruit. *l. f. C. de præscr. longi temp. l. 3. C. de præscr. 30. ann. l. un. C. de usuc. transf. pr. Inst. de usuc.* Treutl. *Vol. 1. disp. 11. th. 17. lit. a.* ibique Bachov. Fachin. *l. 1. c. 69.* qui vero cum Mev. *P. 7. dec. 174.* contrariam sententiam usu forense receptiorem esse dicit. Plane si aliud impedimentum adsit, quo dominus vel an res adhuc in patrimonio ipsius hæreat indagare, vel sciens alienatam esse eam tamen vindicare non potuerit, restitutionem locum habere dixerim. Gaudet hoc beneficio juste absens & captivus *l. f. C. de temp. in. int. rest. §. 5. Inst. de act.* ibique Mynfinger. Causa hujus differentix ex eo est, quod ignorans plerumque simul negligens sit; saltem in vires patrimonii, & quid adsit, quid absit, inquirere debet, quo pertinet illud Varro-

nis.

nis. Boni patris familias esse rerum immobilium quotannis
inire rationem & secundo anno quod desideratur querere,
rerum mobilium singulis semestribus. Vid Wesenbec. pa-
rat. ff. h. n. 11. Si videt sibi quicquam abesse, nec tamen
ubi id sit resciscere potest puto eum sibi consulere posse
per remedium l. 2. C. de ann. exc. ad præscriptionem con-
tra quemcunque etiam ignotum interrumpendam. Ad
similitudinem absentis contra usucapionem restitueban-
tur olim furiosi, infantes & civitates. l. 22. §. 2. ff. ex quib.
caus. maj. Sed hodie adversus pupillos planè ab initio
non currit præscriptio. l. 3. C. de præscr. 30. vel 40. ann. j.
en. Faber ad Cod. l. 2. t. 20. d. 2. Num verò eadem muta-
tio de furiosis asserenda? Vid. §. 10. Inst. de inut. stip. vel de
civitate aut Ecclesia, quarum illa minori l. 4. C. quib. ex
caus. maj. & penitus pupillæ comparatur. l. 9. ff. de appell. l. 3.
C. de jure Reip. Hæc vero etiam jure minorum utitur.
c. 1. X. de in integr. rest. Sane extensiva ista interpretatio
ab intentione Legislatoris non planè aliena videtur ob ra-
tionem generalem l. f. C. in quib. caus. in int. rest. nec. & l.
13. ff. de LL. j. c. 15. X. de V. S. Licet aliud dicendum sit,
si strictam juris rationem sequare. a. l. 27. C. de testam. j.
tit. Cod. ne rei domin. vel templ. vindicat. Dolus sive
mala fides præscriptionem ab initio nullam facit. Vid.
§. 33. proinde nec hinc restitutione opus est. Habet ta-
men illa locum ex capite metus. a. d. l. 2. C. de ann. exc. ibi:
potentia. Differt autem metus à violentia, de qua §. seq.
agitur.

§. XXXIIX. Præterea tollitur præscriptio non-
dum completa per interruptionem, ita ut priora tempora
nil profint possidenti, sed nova plane præscriptione opus
sit. Dicitur autem Doctoribus interruptio alia natura-

lis, alia civilis. Naturalis occurrit in omnibus casibus, quibus possessionem rei quis amittit, veluti violentia, inundatione, mortui illatione &c. quem casum tamen hodie cessare arbitror, ubi falsa ista religionis opinio evanuit. Exemplum jam olim alienatorum monumentorum vid. apud Fleetwood *Inscr.* p. 276. n. 2. & p. 277. n. 1. Nec jure noviori per violentiam præscriptio interrumpitur, cum raptor, si dominus sit, dominio suo excidat, sin vero alius, præter rem etiam ejus æstimationem restituere cogatur. L. 7. C. unde vi. Ord. Cam. Worm. de Anno 1521. tit. 32. §. 2. Civiliter interrumpitur præscriptio, cum quis vel verè vel præsumtivè in mala fide constituitur. Itemque si dominus tempestivè declaret, se negligentem non esse sed rem vindicare velle. Huc pertinent citatio ad processum, denunciatio extrajudicialis cum juris incontinenti facta deductione, nisi in casibus exceptis, pignoratio legitima, remedium l. 2. C. de ann. exc. &c. Vid. Dn. Mencke *ad ff.* p. 514. Coll. Jur. Arg. h. th. 4. Donell. l. 5. c. 21. Tusch. *Tom. 6. Concl. pract.* 586. At si accuratius loqui velimus omnis interruptio, quæ vel ob possessionem amissam, vel malam fidem vere intervenientem aut rationabiliter præsumtam, fieri solet naturalis est. Vid. §. 20. & 21. Civilis vero illa solum dicenda, ubi nulla naturalis ratio reddi potest, i. e. ubi possessionis amissionem & m. f. solus civilis Lator præsumit, aut alias præscriptionem interruptam esse vult. Error hic pragmaticorum inde ortus videtur, quod omnem interruptionem ex possessione omissa fluere putabant. Postquam autem viderent v. c. per juris declarationem interrumpi quidem præscriptionem, possessionem verò retineri, putabant hoc fieri per fictionem juris civilis, ut quis revera possi-

dens

dens non possidere crederetur, cum tamen genuina interruptionis causa in malæ fidei interventione lateret. De litis contestatione vid *l. 22. C. de R. V.* quæ sententiam nostram confirmat *j. l. 17. C. eod.*

§. XXXIX. Addendum hisce, vel Superioribus potius de jure Romano, Canonico, ac feudali Longobardico disquisitionibus præmittendum fuisset, quid cujuslibet provinciæ & loci Germaniæ singularia jura & consuetudines peculiare in hacce præscriptionis materia disposuerint, imprimis jus Saxonicum, Suevicum atque Lubecense, quod posterius fortassis lacinia juris Slavici est. Vid. D. Thomas. *ad Monzamb c. 5. §. 13. lit. c.* Ast congeries ista voluminis est, quam etiam nos, ne dissertatio nimis excreceret, impræsentiarum omisimus.

§. XL. Ordo nunc postulat, ut exemplis quibusdam quæ supra de præscriptione asseruimus, illustremus. Ex antiqua historia multa hac corradere fortassis operæ pretium non est. Collegit tamen nonnulla Grot. *l. 2. c. 4. §. 2.* ibique Tesmar *in not.* & Pufend. *l. 4. c. 12. §. ult.* Illustre maxime exemplum Jephthes, qui Ammonitarum Regi, sibi terras inter Arnorem & Jabocum vindicanti inter alia trecentorum annorum possessionem opposuit. *Jud 11. v. 26.* Pacuvius Syriam usu suam fecisse dicitur Senecæ *Epist. 12.* & si quæ occurrunt exempla alia.

§. XLI. Ex historia mediæ & recentioris ævi innumera desumi queunt exempla eorum qui prætensionibus suis stabiliendis, alteriusve excludendis, inter alia ad præscriptionis jura provocarunt. Ita Catharinæ Medicæ, & Philippo II. Hisp. Regi, atque postea Ioanni Bragantino Lusitaniam vindicantibus præscriptio obji-

ciebatur. Ex eodem fundamento Hispani Gallos Perpinianum & Comitatum Ruscinonensem, nec non Arragoniam & Cataloniam cum Navarra ac utraque Sicilia petentes rejiciunt. Ast idem à Gallis ratione Ducatus Burgundiæ patiuntur. Anglorum prætensionem in Galliam hi præscriptione eludere conantur. Sed Genuenses ipsis paria reddunt. Ad obtinendam præcedentiam Electorum præ Rep. Veneta & Belgio foederato ex utraque parte præscriptio obtendebatur. In famosa ista controversia Juliaco-Clivensi domus Nasfovica præscriptione nitebatur, ac Saxonica eadem excludebatur. Bremenses contra Suecos etiam præscriptionem opponunt. Plura peti possunt ex Scriptoribus prætensionum illustrium, quales Sprengerus, D. Spenerus, & novissimè Knesenbeck.

XLII. Nos breviter jam tantum videbimus num S. R. Imperii jura contra Galliam & Italiam præscriptione partium adversarum interierint. Tenuit autem potissimum Germania in partibus Galliae regnum vulgo Austrasiæ dictum, sive Lotharingicum in sensu strictiori (nam in latiori significato omnem Franciam mediam denotat) & Arelatense, cui innexum regnum Burgundiæ. Quinam fuerint fines horum regnorum, & quomodo ad Imperium R. G. pervenerint, tanquam satis nota ex accurato Conringii *de finibus Imperii* tractatu hic supponimus. Illud solum monentes, justitiam causæ, qua non obstante transactione Procaspidica pars altera filiorum Caroli Calvi ad Ludovicum Juniores Anno 880. pervenit, nondum adeo ad liquidum videri perductam, nam quæ Annales Francici & Bertiniani habent, rem non expediunt, ut quidem vult Conring. *d. tr. c. 6.*

§. 3. At-

§. 3. Attamen si vitium aliquod adfuit, illud non solum tot repetitis pactionibus cum Henrico Aucupe & Ottonibus, sed post horum tempora quæta possessione duorum & dimidii seculi, usque ad tempora interregni affatim purgatum esse nemo facile negaverit. Post hæc vero cum omnia in Germania turbarentur, & Cæsares remissiores essent in Imperii juribus tuendis vindicandisque, etiam hæ in partibus Galliæ ditiones sensim insignem mutationem passæ sunt. Jam temporibus Maximiliani I. multa erant à Gallis surrepta, quæ hujus Imperatoris ætate juridica quadam disquisitione comprehensa sunt, atque per excerptum exhibentur à Chifletio *Vind. Hiss. c. 13.* D. Franckenstein *in notis MSS. ad Bæcleri not. Imp. l. 2. c. 4.* (unde & alia nonnulla decerpimus) hunc esse putat libellum, cujus abolitionem Ludovico XII. Gall. Regi Maximilianus promiserat, docente Belcar. *rer. Gall. l. II. p. 322.* Quod si est, publica quidem auctoritate tum præscriptio aut derelictio interrupta putari nequit.

§. XLIII. Sed per partes procedendum Belgium foederatum, ac in primis Hollandiæ Comitatum, jam ab antiquo sub Francorum ac postea Imperii Germanici obsequio fuisse, contra Grotium *de antiq. Reip. Bat.* ostendit Conring. *de fin. imp. c. 3. §. 9. & c. 28* quod etiam per multa secula sunt reveriti. Refert quoque Grot. *Histor. l. 16. & in Epistolarum append. Epist. 59.* tempore induciarum Anno 1607. Rudolphum II. Imp. in literis ad Foederatos ordines Belgicam omnem Imperii Rom. feudum & portionem esse disertè scripsisse; quod etiam ipsi, dum in responsione plane silentio prætermittunt, tacitè confessi videntur. Certe Geldriam, Trajectinam, Zutphaniam cum Transisalania indubiè juris Germanici esse ipse Gro-

cius fatetur, licet easdem, cum ab Hispanis male tractarentur, à Germanis pro derelicto habitas opinetur. At nec derelictionis nec præscriptionis remedio quicquam hic proficere Belgas ostendit Bœcler. *ad Grot. de I. B. P. l. 2. c. 4. in fine.* Controversia hæc sopita videri poterat per pacem Monasterii 1648. Hispanum inter & Belgas fœderatos initiam, ubi *art. 1.* hi omnino liberi pronunciantur. Videndum tamen, num Cæsar & Imperium hanc Belgarum libertatem unquam rati habuerint, sine quo Hispanorum declaratio ipsius præjudicio esse nequibat. Et si expresse non consenserint, num saltem pro tacita rati habitatione sit habenda non interposita protestatio, & per tot annos cum Batavis tanquam cum libero populo conversatio.

§. XLIV. Reliqua Belgii, quæ inter Hispanos, Gallos atque Batavos variis fortunæ vicissitudinibus fluctuant, quin hodie pars imperii sint, vix dubitare permittunt relatio inter circulos Imperii. *R. 7. de Anno 1512. §. 6. & 11.* Transactio Augustana Anno 1548, Instrumentum pacis Osnabr. Cæsar. Gall. *art. 3.* Confessio utriusque Legati Hispanorum Speidelii & Gallorum Gravelli in *scriptis contrariis de sensu dicti art. 3. ordinibus Imperii Ratisbonæ 1667. exhibitis*, imprimis p. 29, toties petitæ ab Hispanis & impetratæ de Burgundicis provinciis infeudationes, votum & sessio eorundem ratione in comitiis, atque præstita Imperio ad Bellum Turcicum 1666 subsidia circularia. *Respons. Hisp. ad replic. Gall. inter dicta scripta contrar. p. 46.* nec non ad occupationē urbis Treviris 1674. quæ subsecutum 1676. d. 18. Maji conclusum Imperii ubi expresse Burgundiæ circulus dicitur **ein vornehmes Mitglied des Röm. Reichs.** Müller Tom. III. des **Verwirrten Eur.**

Eur. P. 8. p. 117. Postularunt quoque Galli in durantibus adhuc comitiis 1668. ut ratione locorum in Flandria obtentorum in statum Imp. numerum adoptarentur, ast non impetrarunt; docente Fritsch. *Elect. Jur. publ. P. 1. c. 12.* Balth. Venat. *Relat. Comit. 1. num 95.* Archi-Episcopus præterea Cameracensis adhuc hodie sese vocat *Archeveque Duc de Cambray, Prince du Saint Empire, Comte du Cambresis*, uti patet ex libellis, quos de la Mothe Fennelon publicavit; quo titulo etiam Episcopus Metensis superbit. V. *la dedicat de l' addition à l' Histoire de Louis XI. par. G. Naudé à Paris 1630. 80.* Atque dum nuper Anno 1702. Galli præsidiis suis Bonnam occuparent, ne pax fracta videretur, Burgundici circuli & quasi Imperiales copiae credi volebant. Quod verò negavit Anno 1579. Legatus Ducis Parmensis Gomicurtius Belgium juris Imperialis esse testante Strada *de bello Belg. Dec. 2. l. 2. p. 94.* ab Hispanis vix credo approbatum. Cæsar quoque Rudolphus postea pro autoritate Cæsarea reconciliationem inter partes belligerantes tentavit. R. J. *de Anno 1594. §. 25. 26. 41. sq. & de Anno 1603. §. 28 sqq.* Strada *d. l. c. l. 8. p. 459.* Auctor quidem, qui Regina Christianissimæ jura in Brabantiam &c. deducere voluit, P. 2. Hannoniæ Comitatum allodiale esse dixit, sed invitis Hispanis, eundem inter cæteras provincias ab Imperio recognoscentibus. Conring. *de fin. Imp. c. 28. §. 11.* Taceo, quod scriptum istud publica fortassis autoritate non sit munitum. Prætenso in Artesiam supremo Imperio Carolus VIII. Anno 1493. in gratiam Philippi Archi-Ducis. Strauch. *Exot. 1. th. 2* Guicciard. *l. 4. p. 379.* atque etiam in Flandriam Franciscus I. Franciæ Reges pactis Madritensibus Anno 1525. renunciavere. Guicciard. *l. 16. p. 609.* id quod postea
pace

pace Cameracensi Anno 1529. confirmatum est. Firmiter igitur hucusque Imperii in Belgium regium jura perstiterunt, nisi quod recentioribus pacis tractatibus, Aquisgranensi scilicet, Neomagensi, ac novissimè Risvicensi tanquam de liberis & sui quasi juris provinciis, in quas utrique paciscentium summum jus sive souverainitas competeret, nulla Imperii jurium commemoratione facta, inter Gallos & Hispanos fuerit transactum. Verum enim verò vix erit, ut per hoc alterius factum præjudicium Imperio gigni potuerit, ac fortassis souverainitatis sive independentiæ vocabulum accipiendum in ordine ad utrosque paciscentes non verò ad tertium. Observo etenim jamtum Anno 1659. per pacem Pyrenæam *art. 40.* urbem Avennes in Hannonia Gallis cum omni souverainitate cessisse, nec tamen postea Anno 1667. eosdem dubitasse jura Imperii in Belgicam etiam Gallicam agnoscere, uti supra docuimus. Imo conditio feudalis & supremum Imperium ac omnimoda libertas ex natura feudorum istorum Burgundicorum plane una stare posse videntur. Transact. August. *art. 15. & 21. j. Magn. D. Hert. de special. R. G. Imp. Rebus p. S. 1. §. 3.* Quod si vero transigatur (transactionis species autè pax est) semper etiam tacitè domino salva manet proprietas. Struv. *Synt. Jur. feud. c. 12. aph. 8. n. 5.* Vel si quid præter meritum, & sine consensu Imperiali alienatum sit, tantum abest hocce Imperii jura extinguere, ut potius alienans feudo privandus videatur, nulla vel longi temporis præscriptione obstante. Vid. Itter. *de feud. Imp. c. 24. §. 6.* Ipse quoque consensus in alienationem regulariter fit Imperatoris, & Sacri Imperii, ac aliorum quorumcumq; juribus semper salvis. Uffenbach *de consil. aul. c. 11. Sect. 2. art. 10.* Comes Berg-op-Zomen-
sis sal-

sis saltem hodie inter Status Imperii est, atque in collegio Comitum Wetteravicorum suffragium fert. Limn. 7. P. Tom. V. ad l. 4. c. 7. p. 293. sqq.

§. XLV. Lotharingæ Ducatum hodie sui juris & plane extra fines Imperii Transactione inprimis Norinbergensi 1542. persuasi quidam statuere, feliciter tamen, ut puto, refutati à Conring. d. l. c. 27. §. 15. sqq. & Itter d. l. c. 6. §. 14. sq. Quibus addo ex autore annot. ad Conring. d. c. 27. §. 16. mississe Cæsarem Legatum Comitem de Windisgrätz ad Galliæ Regem, ut contradiceret pacto, quod Carolus Lotharingus in præjudicium Imperii & Agnatorum de hoc Ducatu cum Rege inierat, postularetque illius, ut feudi Imperii restitutionem. Atque in decreto Commissionis Cæsareo d. 26. Sept. 1684 Dux Lotharingæ dicitur *Constat und Vermöge des Nürnbergischen Abschieds des Kaysers und des Reichs Schutzverwandter* apud Kulpis ad Monzamb. c. 2. §. 9. Dux quoque Carolus post pacem Pyrenæam in comitiis Ratisbonensibus 500. equites Imperio tanquam Status exhibere promissit. *Esclaircissements sur les affaires de Lorraine* p. 161. An præstiterit nescio. Idem *ibid.* p. 249. vocatur *un des membres de leur corps (des Etats de l' Empire)* j. *Remarques sur le discours de Gremonville* p. 83. Ducatum Barrensem olim ad regnum Lotharingicum, & per consequens ad Imperium pertinuisse, post Chifletium contra Blondellum Conring. d. Tr. c. 7. & 27. ostendit. Idemque de Campania ipsa asserit c. 26. Ast fatetur simul non extare post initia seculi XIV. & postquam cum Campania Barrum Anno 1335. Philippus Valesius in patrimonium Regum Galliæ redegit, nisi leviter Imperio vindicati juris indicia. Rudolphus II. equidem Imp. Henrico

Lotharingiæ & Barri duci Anno 1609. Marchionatum Moncionis & Hattonis castrî, ut & Clarimontis Comitatum in feudum concessit, uti ex literis investituræ ap. Conring. *d. l.* apparet, quæ omnia Ducatus Barrensis finibus comprehendi manifestum est, verum de parte ad totum non procedere argumentationem satis apparet. Imò, dum hæcce nominavit nihil autem de reliquis addidit, haud obscure in eadem jura Imperii extincta confessus videtur Imperator. An cum Carolus Senior, Dux Lotharingiæ. V. *Lesdits Esclaircissements p. 47.* & postea 1699. qui nunc rerum potitur, Leopoldus à Rege Galliæ de Ducatu Barrensi investirentur, quicquam fuerit exceptum, mihi non constat. Clarimontanum certè Comitatum una cum præfecturis Stenæi, Duni, Jamestii ac parte Marvili coronæ Francicæ incorporata voluit pacis Pyrenææ *art. 64.* Rex Ludovicus. Idemque subsequenti Anno 1661. inter ipsum & Carolum Duce tractatui *art. 6. seqq.* insertum, atque accedentibus insuper etiam aliis, interque ea via militari, executioni datum edocetur in dictis *Esclaircissements p. 109. & 203.* Repetito Tr. Anno 1663. *art. 2.* etiam Marsalum Regi Gall. permissum. Conf. les memoires du Marquis de Beauvau *l. 3. & 4.* Non poterant hi quidem præjudicare Imperio, ast posteaquam pace Risvicensi *art. 28.* Dux Lotharingiæ communi Imperatoris & Imperii consensu in ea tantum restitui jussus est, quæ patruus ejus Dux Carolus Anno 1670. possidebat, nescio an non dictus pacis Pyrenææ articulus & omnia, quæ posthac cum Duce Carolo transacta sunt, tacita approbatione sint confirmata. Cesserunt præterea Regi Gall. I. P. O. M. *art. 70.* Episcopatus Metensis, Tullensis & Virodunensis at-

sis atque Moyenvicum. Quibus accessere pace Risvv. *at. 32. seqq.* fortalitium Sarlouis cum dimidia leuca in circuitu, præfectura Longvvicensis una cum suis pertinentiis & dependentiis, ac jus transitus innoxii per dirionem Domini ducis, cuncta plenissimo domini & superioritatis jure. Pace verò Neomagenfi nihil in his partibus Galliæ accessit, quippe cum non Ducis Lotharingiæ solum, sed & ipsi Imperatoris atque Galliæ Legati, sese iisdem, quæ de Lotharingia *art. 12. seqq.* statuta erant, teneri nolle publice fuerint protestati. Andr. Müller *Tom. 3. Deo verbo. Eur. P. 10. p. 1086.* Nunc Galli, cum Dux partibus ipsorum accedere recusaret & quietus esse vellet, rursus Lotharingiam, ac inprimis Nancejum, occuparunt; quo eventu, dies docebit.

§. XLVI. Pergendum ad regnum Arelatense atque Burgundicum. Burgundiæ Comitatum per Transact. August. Anno 1548. Imperii finibus excidisse multi fuere qui opinati sunt. Sed tantum abest, hocce ut sit, ut potius jam supra transactione ista durantem adhuc Imperii clientelam stabiliverimus. Civitas Bisontina Anno 1651. immedietati Imperii exempta, & Regi Hispaniarum concessa quidem, ut patet ex Instrumento Transcriptionis apud Limn. *7. P. Tom. V. addit. ad l. 7. c. 6.* non tamen ab Imperio Romano propterea avulsa est, quod asserit Idem *ibid. ad l. 4. c. 7. p. 250.* ArchiEpiscopo quoque & Capitulo Imperii immediatas expresse reservata. Præterea Anno 1670. d. 9. Apr. Hispaniarum Regem nomine Burgundiæ Ducatus in aula Cæsarea investitum narrat Autor *Diar. Europ. P. XXII. p. 334.* quod tamen utrum ad Burgundiam solam, an verò

ad universum Burgundicum circulum pertineat, dubito. Sed cum Anno 1674. Rex Gallia Burgundia Comitatum occupasset, pace tandem Neomagensi *art. 11. seqq.* ab Hispanis Supremum in eandem dominium ipsi concessum, quo quidem facto Imperii jura interiisse credi possent; ast cum nunquam expressum Ejusdem consensum interpositum sciam, idem de hocce, quod supra de Belgicis provinciis, judicium esto. Quanquam sperare vix liceat, Gallum, qua nunc est potentia & animi elatione Imperii jura lubentem agniturum esse. Pars minoris Burgundia est Principatus Cabilonensis cis Ararim portio, cujus Princeps Anno 1520. in matriculam Imperii relatus, atque à Goldast. *de regno Boh. l. 4. c. 8. §. 6.* Circulo Rhenano accensetur, qua de causa eundem Imperii membrum esse putat Conring. *d. Tr. c. 25. §. 9.* Quanquam D. Spener *in notit. Franc. l. 1. c. 4.* contrarium ostendat. Dn. Becmann. tamen *N.O. G. c. 6. §. 5.* nimis liberaliter credo asserit, Burgundicum circulum non jurisdictionem, sed protectionem tantum Imperii hactenus agnovisse, imò ne hanc quidem nunc amplius agnoscere.

§. XLVII. De Ducatu Burgundia major difficultas oboritur. Cedere ille inter reliquam Maria Burgundia dotem Maximiliano I. debebat, nisi Ludovicus XI. Gall. R. postquam Dux Carolus Anno 1477. ad Nancejum occubuerat, omnem Ducatum occupasset. Promisit quidem postea pactis Madritensibus Rex Franciscus sese Burgundia Ducatum Carolo V. restitutum esse, sed liber factus nil quicquam praestitit. Interea Maximilianus I. una cum caeteris provinciis etiam huncce Ducatum Burgundico

gundico circulo inseruit, quod à Carolo V. in transact. August. art. 15. repetitum, neque unquam Familia Austriaca prætensionem in eundem omisit, sed & titulo & insignibus se pro Ducibus Burgundiæ gessit. Aurei quoque vel-leris ordinem, qui proprius Ducum Burgundiæ erat, sibi afferuerunt Austriaci, eodemque vel nuperrime per ipsas Regis Gall. non contradicentis manus, fratres suos cum nonnullis aliis, exornavit Philippus Dux Andegavenfis, tanquam Rex Hisp. & stirpis Austriacæ Princeps. Quod si itaque firmum aliquod jus habuere Imperium & Austriaci, ut revera habuisse censendi sunt. Vid. Strauch. *Exot. 1. th. 2.* illud omne adhuc salvum esse, negare nequit, nulla contra Gallos præscriptione juvante, cum possederint quidem hucusque, sed per meram violentiam, ac altera pars sibi per constantem prætensionis asservationem affatim prospexerit, quæ etiam, siquid in prætensione illius latentis vitii fuisset, illi potius, quam ipsemet naturalis possessor Gallus præscribere potuisset, per asserta §. 12 & 13. Refert **Müller** *Tom. III. des Verw. Eur. P. 10. p. 1101.* cedere coactum Hispanum Gallo titulum Ducis Burgundiæ quod, si crude accipias, falsum est. Licet enim Galli Legatos Hispanorum Anno 1680. Cortracum ob regundos fines ituros admittere noluerint, nisi abstinerent in mandato tituli Ducis Burgundiæ, tamen hi, dum & reliquo titulorum firmate omisso solum Regis Hispaniæ titulum mandatis præfigunt, juri suo satis prospexere, atque ubique alias titulo Burgundico intemeratè usi sunt.

§. XLVIII. Cesserunt tamen Gallo cum summo imperii jure oppidum Brisacum cum villis Hochstatt, Ni-

derrimsing, Harten & Acharren, Landgraviatus Superioris & inferioris Alsatiæ, atque præfectura provincialis decem civitatum Imperialium in Alsatia sitarum. I. P. Westph. Cæsar. Gall. *art. 73. sqq.* Quibus pace Neomagenfi *art. 5. sqq.* accessit Friburgum, una cum villis Lehn, Metzhausen & Kirchzart. Immane autem Gallia d. *art. 73. I. P. O. M.* extendit, multosque prætextu ejusdem intra & extra Alsatiam Imperii status sibi subjugavit. Contra quod incassum laboravere Imperator & Imperium. Acta comitialia habet Kulpis *ad Monzamb. c. 2. §. 1.* & protestationem Neomagi d. 3. Febr. 1679. nomine Cæsaris interpositam **Müller** *d. l. p. 1059.* Quæ in specie ob Comitatum Pfirtensem Episcopus Basileensis conquestus est, exhibet Limn *Tom. V. addit. ad l. 4. c. 7. p. 255. sqq.* Nec per armistitium Anno 1684. remedium allatum. Pace vero Riswic. *art. 4.* cautum est ut Rex Gall. quævis tam durante bello & via facti, quam unionum seu reunionum nomine occupata loca & jura, quæ extra Alsatiam sita, aut indice reunionum à legatione Gallica exhibito expressa sunt, restitueret. E quibus deinde *art. 14. & 15.* Status quidam nominantur. Num d. *art. 4.* omnia indistinctè Imperii membra Alsatiæ juris Gallici fuerint facta, quæri posset? Speciatim certè id nusquam asseritur, licet illud colligere possis ex eo, quod Status extra Alsatiam restitui jubeantur, reliquis silentio prætermisiss. Ast hocce præjudicio esse non debere generaliter cavetur *art. 5.* Fortassis igitur in ea conditione relictæ Status Alsatiæ, qua per inducias fuere, ut in possessione quidem permaneat Gallus juris quæstione interim suspensa. Nec enim in obscurissimo hoc articulo, de quo sæpe jam

jam

jam in Comitibus Ratisbonensibus conquesti sunt Status Imperii, Protestantes in primis, ejusque declarationem urserunt, quicquam certi definire audeo. Argentoratum nobis periisse dubitare non sinit d. Pacis art. 16. Friburgum tamen & Brisacum recuperavimus *art. 19.* Licet hoc Galli nuper rursus occupaverint. Württembergici *art. 13.* restituantur in Principatum Mompelgardensem & immedietatem Imperii, annullata penitus vasallagii recognitione coronæ Galliarum Anno 1601. facta. Restituantur præterea in feuda sua Burgundica Clereval & Pasavant, atque in dynastias Granges, Herricourt Blamont, Chatelet & Clemont, cæterasque in Comitatu Burgundiæ & Principatu Mompelgardensi sitas, quæ proinde omnia adhuc ad Germaniam pertinere puto.

§. XLIX. Helvetios plurimi hodie omnino liberos pronunciant vi pacis Westphal. *art. 6.* de quo tamen cum Conring. c. 25. §. 26. multi alii dubitant. Id certum est, ipsos Imperii sese membra minimum usque ad Ferdinandi I. tempora professos. Atque Anno 1640. civitates Helveticas, Basileam, Schafhusium, Sancti Galli ad comitia vocatas testatur Grot. *Epist. 1395.* Non verò comparuisse, licet id de Abbate Gallensi ominetur Grotius, indicio est, quod R. I. de Anno 1641. haud subscripsere. Saltem si non omnino liberi facti per pacem Westphal. ipsos in conditionem præscribendi libertatem pervenisse non ambigo. Vid Limn. I. P. Tom. IV. ad l. 4. c. 7. p. 508. Notat Boecler *ad notit. suam Imp. l. 2. c. 2.* ipsos Helvetios sese eximere non in totum sed in tantum, confiteri namque nominatim Schafhusenses se adhuc cives Impe-

Imperii, licet à jurisdictione Camerae liberi sint. Imò de nullo avulso Imperii membro tantam spem recuperandi esse, quam de Helvetiis. Quod in medio relinquo. Loquitur vero instrumentum pacis tantum de unitis Helvetiorum Cantonibus, eorumque Civibus & Subditis, adeoque ad confœderatos eorundem non pertinet. Id quod in specie de Geneva notat Dn. Schurtzfleisch *in proposit. Histor. §. 26.* Licet aliter videatur Oldenburger. *Thes. Rerump. P. 3. Tit. 13. Membro 1. §. 5.* Videndum tamen, an non saltem præscriptione libertatem nacta sit Geneva, neque enim, quantum mihi constat, intra proximum seculum, & quod excedit, jurisdictionem Imperii agnovit, aut ab hoc propterea laceffita est. Idem judicium esto de Rhætis ejusque metropoli Curia. De Episcopo Sedunensi & Vallesiana regione, ut & de Mülhuf, Bipennate (Biel) & Principatu Neocomensi non habeo diversum. Abbas Sancti Galli adhuc hodie, ni fallor, sese imperii Principem vocat, & ad comitia vocatur. *Limn. I. P. Tom. IV. ad. l. 4. c. 7. p. 494.* quanquam non compareat. Indubia tamen membra Imperii sunt Rothvila, Constantia cum Episcopo, Lindavium, quatuor urbes silvestres, & fortassis alia. De Episcopo & Episcopatu Basileensi clare testatur I. P. Risvv. *art. 56.* Episcopum Curientem, postquam diu à comitiis abstinuisset, tandem in illis Anno 1654. comparuisse, atque Recessui per Legatum subscripsisse dicit Imhof. *not. Proc. Imp. l. 3. c. 20. §. 5.* Atqui jam id Anno 1641. Ratisbonæ per Antonium Ronsselot Legatum præstiterat. In moneta quoque semper Imperii signa expressit.

§. L. Pertinuit quoque ad regnum Burgundicum Ducatus Sabaudia, quem adhuc Imperii finibus contineri fortassis extra dubium est, cum eundem novissimè Dux jure beneficiario ab Imperatore acceperit, referente Henniges *annot. ad Becker. Jus publ. l. 1. c. 2. p. 50.* idemque ratione ejusdem in circulo Saxoniae Superioris, ut tradit Itter. *de feud. Imp. c. 6. §. 16.* vel, ut alii volunt, Rhenano Superiore locum tueatur. Alia argumenta nunc omitto. Vid. tn. R. J. *de Anno 1541. §. 6. & de Anno 1544. in princ.* Bressiae Comitatum una cum Bugey, Veromay. & Gex Dux Sabaudia Anno 1601. Regi Galliarum concessit, in compensationem Marchionatu Salutarum accepto. Num ab isto tempore Imperii in Bressiam jura coluerint Galli nescio. Oliverius sane Marcanus, autor Gallus, diserte scribit, Bressiae Comitatum terram Imperii esse. Conring. *d. Tr. c. 24. §. 22.*

§. LI. In Delphinatum & Provinciam sic satis liquida Imperialis juris exerciti indicia prostant saltem usque ad tempora Caroli V. Conring. *d. c. 24.* Quibus ex Guicciard. *l. 16. p. 609.* addo Regem Franciscum I. patris Madritensibus inter alia etiam Arelates restitutionem esse pollicitum. Jungenda quoque duplex Dissertatio Dn. Schurtzfleischii, altera *de Historia veteris regni Burgundionum*, altera *Quod Carolus IV. non dissipaverit Imperii patrimonium quatenus pertinet ad regnum Arelatense*, itemque Dissert. Joh. Strauchii *de regno Arelatensi*. Num hodie adhuc Imperii jura salva sint, dispiciendum est. Et Conring. quidem *d. c. 24. §. 22.* pronunciat si praescriptionis titulo non potest, nullo forte jure Regem Galliae saltem summam potestatem sibi posse

vindicare. At præscriptionem & derelictionem omnem perpetuo hic interpellat, Archi Cancellarii per Galliam & Regnum Arelatense titulus, Archi Episcopo Trevirensi A. B. *Tit. 1.* tributus, quoque adhuc hodie utitur. Ut taceam de Capitulationibus, quæ alienationes prohibent, alienataque revocari volunt. Id enim argumentum infirmius est. Vid. Dn. Tit. *annot. 114. ad vind. Vitr.* Cum præterea Galli nullam contra Regem & regnum suum præscriptionem admittant, eamque regulam non scribillatorum solum audacia, sed ipsa Regia autoritate per cameræ Metensis, Vesontinæ & consilii Brisacensis decreta stabiliverint, meritò hocce jus contra ipsos retorquetur.

§. LII. Umbilicum fere Provinciæ obtinent Comitatus Avenionensis & Venaysinus, una cum Principatu Auriaco, ubi par de illis iudicium ferendum videtur, quod infra de aliis Papæ regionibus habetur; neque enim usquam Imperium expressè juribus suis renunciassè deprehendo. De Arausionis tamen Principatu major difficultas subest, & vix neges, illum præscriptione liberum factum. Gallia minimum prætensiones in eundem satis abdicavit per J. P. Neomag. *Gallo-Belg. pecul. artic. & J. P. Risvic. Anglo-Gall. art. 13.* Licet eum nunc de novo subjugaverit. Denique ne quis errasse nos putet, hic monemus, Artesiam, Flandriam, præter Gandam & aliquas præfecturas, Campaniam, Burgundiæ Ducatum, Helvetios cis Ursam, & Belgas cis Rhenum aut Flevum antiquissimi regni Lotharingici sive Franciæ mediæ partem non fuisse Reliquæ verò, quas tacuimus, dicti regni portiones, sunt verò eædem (excepta Moguntia, Wormatia

matia & Spira) omnes Germaniæ partes Trans-Rhena-
næ, adhuc hodie sine omni dubitatione Imperio accen-
sentur.

§. LIII. In Italia ad ditionem Germaniæ spectant
regnum Italiæ sive Lombardiæ, & quæ sub Imperii Ro-
mani appellatione comprehenduntur. Ipsius regni Italiæ
nomen post Friderici II. tempora evanuit, in partes ta-
men ejusdem jure Imperii salvo. Pedemontium (pars
regni Italiæ non Arelatensis quod tamen dixit Dn. Titius
Specim. Jur. publ. l. 2. c. 1. §. 58. & c. 3. §. 44. seductus sine
dubio per Conring. *c. 25. §. 14.* aut Paradinum in *annot.*
ibid. p. 73. Vid. verò idem Conring. *c. 23. §. 15. & 28.*)
feudum Imperii esse ipse Pedemontani consilii Præses
Cacheranus fatetur *Cons. 27. n. 21.* qui investituras Impe-
riales desuper confectas data opera se vidisse testatur.
Nec obscurum jurium Imperii argumentum est, quod
Gallia, quæ inter ipsam & Sabaudum de Pinaroli alic-
natione Anno 1632. acta erant, confirmari curaverit I. P.
Westph. *Cæs. Gall. art. 92.* Rediit verò pace Sabau-
dica 1696. Pinarolum ad Ducem, num simul Imperii jura
fuerint redintegrata, aliis dispiciendum relinquo.
Rocheveranum tamen, Olmum & Cæsola, sive Castole
finibus Imperii fortassis exciderunt ob d. I. P. Westph.
art. 96. quicquid etiam dissentiat Conring. *de fin. c. 25. §. 15.*
De Montisferrateni Ducatu satis constat ex Instr. pac.
d. l. & Capit. Joseph. art. 18. Jura Sacratissimi Impe-
ratoris & Imperii in Ducatum Mediolanensem sub præ-
sidio Dn. Schvvederi Anno 1702. exquisita dissertatione
luculenter asseruit Dn. Ioh. Matth. Heyden. Mantua-
num Ducem sub Imperio esse affatim docet nupera ejus-

dem proscriptio. Neque Dux Mutinæ & Regii, item-
que ille Mirandulæ, id diffitentur. Ut de aliis minorum
gentium nunc taceam. De quibus potissimum videnda
consignatio apud Jtter. *de feud. Imp. c. 6. in fine.* Non
tamen occurrit in ista Princeps Monœci, qui ex fiducia
amicitiæ Gallicæ se pro libero gerere videtur; id quod et-
iam ex titulo ejusdem ap. Dn. Bectmann. *Synt. dign. illustr.*
Diss. XI. c. 2. §. 9. apparet, quo se *Prince Souverain de Mo-*
naco appellat.

§. LIV. Resp. Genuensis complura feuda Impe-
rii tenet, num tamen & ipsa Imperio sublit, quæri potest.
Jamdudum certè libera videri voluit, licet confessione sua,
& agnitione majestatis Imperatoriæ sub Carolo V. & po-
stea in causa Finaliensi atque Fliscana prætensionibus suis
haud dubie multum nocuerit. Conring. *de fin. c. 23. §. 31.*
Imperio quoque Anno 1593. & 1606. tributum pepen-
disse narrat autor allegatæ consignationis p. 300. Quod
etiam, ni fallor, una cum aliis Italiæ Principibus post pa-
cem Sabaudicam Anno 1696. facere adacti sunt Genuen-
ses. Ipsa urbs Veneta cum Insulis ab omni ferè ævo sui
juris fuit, quæ verò in continenti terra possidet, post Ma-
ximiliani I. tempora Imperii esse amplius confiteri noluit,
neque fortassis Cæsar & Imperium quid contra moliti
sunt, ut quidem eadem nunc post quietam tanti
temporis possessionem summo jure habere videri possit.
Conring. *d. l. c. II. c. 23.* Luccam haud illubenter hodie-
num urbem Imperii audire testatur Idem c. 23. §. 30. de quo
tamen ulterius dispiciendum.

§. LV. Remp. Florentinam Anno 1530. Carolus V.
Cæsarea autoritate ordinavit, & cum postea Anno 1569.
Cosmus

Cosmus à Pontifice Magni Ducis elogio ornaretur, ob id non solum ipse coram Imperatore causam dicere coactus, sed & filio Francisco post multas preces Anno 1575. non aliter, quam Imperii beneficiario, dignitatem hanc confirmavit Maximilianus II. ut ex Jovio & Thuano deducit Conring *d. l. c. 23.* Nec magni fortassis adeo momenti sunt quæ Natalis Alexand. *l. 26. Histor.* in contrarium adfert. Quæ ab Hispanis, & Imperio ipso passim feuda recognoscit Magnus Dux, ut sunt Siena, Ilva, Filattera &c. ea haud dubie ad Imperium pertinent. Ferebant præteriti anni novellæ, classem Anglicam & Hollandorum Magno Duci injunxisse, ut ingentem pecuniæ vim exercitui Cæsareo in Italia penderet.

§. LVI. Potissima difficultas superest in terris Pontificis Maximi, quas adhuc hodie Imperii finibus contineri, neque ullo donationis aut præscriptionis titulo plenè unquam alienatas esse late fatis evincere conatur Conring *d. l. c. 20. 21. & 22. & libro de Germanorum Imperio Romano*, concisus Bœcler. *Not. Imp. l. 2. c. 2.* Donatio certe aut derelictio vix aut nunquam probabitur, neque injuria Paulus III. Papa se possessionem vel solam optimum & firmissimum titulum habere dicebat. Dn. Becmann. *Synt. dign. ill. Diff. XVI. c. 1. §. 10.* Ast ipsam tamen hanc longæ possessionis præscriptionem quædam non plane nullius momenti interturbare videntur. Præcipuum est à Pontificibus ipsis constanter hucusque Regibus Germaniæ tributis Imperatorum Romanorum titulus, ubi simul omnia ista, quæ illis sub eodem competere constat, haud obscurè agnoscunt. Ast argutari hic

posses, non Imperatorum, sed electorum solum in Imperatores nomine compellare ipsos Pontificem. Verum uti hocce facere Papam notat Boecler. *in Histor. sec. IX. X. p. 289.* intentione saluum sibi retinendi jus confirmandi & coronandi Cæsares, ita num recte à Dn. Thomas. *in not. ad Monzamb. c. 1. §. 14. lit. h.* ad nostram controversiam extendatur dubito. In solennibus præterea coronationis multa occurrunt, quæ manifestam summi Imperii confessionem habent. A. temporibus Caroli V. intermissa illa quidem, & in novioribus Capitulationibus etiam Cæsarinecessitas petendi eandem remissa, attamen id libero Germaniæ arbitrio factum, nec dubito, si tempora ferrent, ut quis Imperatorum illam exigeret, eandem ipsi à Pontifice antiquo ritu indultum iri. Neque est quod dicas, & in causa Statuum Imperii à multis allegatur, nil facere externa schemata v. c. titulum, coronationem, ad veram imperandi conditionem. Statuum namque Imperii libertas per pacem Westphalicam fortassis extra dubium posita; quo beneficio an Pontifex etiam Maximus fruatur, controversere liceat. Quousque igitur argumentis non plane certis *αὐτονομία* suam astruit, cuncta etiam subjectionis schemata contra ipsum interpretari haud erit iniquum. Multa quidem ab aliquot retro seculis Pontificem ut liberum Principem etiam cum Imperio gessisse non diffitebor, imò Sixtum V. aperte satis Rudolpho II. Imp. Præfectum urbi Romæ constituturo, sese nullum plane ipsius in urbem Romam Imperium agnoscere exprobrasse refert Greg. Leti *in vita di Sisto V. P. 2. l. 3. p. 286.* ast an non protestationibus hisce ipso facto coronationis aliisque sæpe fuerint contrariati ipsi-

ipsimet Pontifices, valdè ambigo. Legatus planè Pontificius in Helvetia Comes de Thurn Papam Imperii Principem esse disertè pronuntiavit, & Lutheranorum præcones hanc ob causam moneri voluit, ne adeo acriter in Pontificem inveherentur, docente Goldasto *in præfat. der Reichs Handlungen*. Ut de mala fide Pontificum & dolo aperto jam nihil adferam. Rudolphus II. Imp. Anno 1596. subsidia adversus Turcas peculiari rescripto à Papa Clemente VIII, ut & submissis postea Legatis, expetiit. *Itter. de feud. Imp. c. 21. §. 18.* Quæ etiam à Paulo V. impetravit. *Helvic. Theatr. Histor. p. 150.* Idem Innocentius XI. Leopoldo nostro præstitit. **Ziegler** **Schauplatz der Zeit d. 2. August. n. 7.** Ast non immeritò conjicias, illud libera potius voluntate, quam ex imperio fecisse. Hæc quidem omnia sic satis in tuto contra legitimam præscriptionem Imperii jura collocare videntur. Magna autem controversiæ pars ex hoc fortassis pendet, quomodo Legati Pontificii in Comitibus, aut alibi, publico Cæsaris & omnium Statum consensu excipiantur; nam ad Cæsarem vel singulos Status missos Nuntios non moror. Actuum & ceremoniarum comitialium rudis nil hic definitio; probabile tamen est, quæ cum Pontifice ut communi Christianorum Patre geruntur, nec nocere posse Imperii juribus, nec ob religionis dissidium ab omnibus Imperii Statibus probatum iri. Prout vero Princeps Italiæ est, forsitan Legationem ad universum Imperium nondum expedit, neque eadem communi Statuum suffragio unquam honoratus est, ita ut ne hinc quidem aliquid certi posse definiri opiner. Eodem modo diluitur argumentum ex promissa Capit. *art. 1.*
defen-

defensione Papæ petitem. Vid. Rhet. *ad jus feud. l. 1. tit. 1. p. 89.*

§. LVII. Hinc etiam iudicium ferendum de reliquis, quæ Pontifex aliis in feudum concedit. Ex his Parmam & Placentiam Imperio vindicat Conring. *d. l. c. 20. §. 18. & c. 23. §. 23.* Addit Dn. Schweder *Introd. in jus publ. P. gen. c. 4. §. 46.* stylum Cancellariæ aulicæ, ex Carpzovio, qui id ex Paurmeistero mutuatus est. Cum tamen hi non monstrent cujus ætatis sint istæ formulæ, & num adhuc hodie in usu, ex iis quidem certum argumentum de conditione præsentis istorum feudorum petere non ausim. Alioquin hinc Imperii jura in Hetruriam, & imprimis Genuam firmiter stabiliri possent. Ita etenim Paurmeister *de jurisd. l. 2. c. 4. n. 75.* Civitati Genuensi scribi ait: *Illustri, Magnificis, Spectabilibus, nostris & Sacri Imperii fidelibus dilectis N. Duci & Magistratibus Camera & civitatis nostræ Genuæ.* Num in Neapolitani regni portiones, quæ quondam Imperio subiectæ fuerunt, pariter hujus jura adhuc salva sint, quod quidem ostendere conatur Conring. *c. 11. & 22.* arduum dictu videtur. Certè inde ab Henrici VII. & Ludovici Bavarie temporibus nullum asserti Domini vestigium occurrit; quanquam & hos ipsos Robertum non ut Siciliæ five Neapoleos Regem, sed ut Comitem Provinciæ proferuisse dicere queas. Vid. *Clem. 2. de sentent. & re jud.* Neque fortassis Papæ post oblationem in feudum Anno 1059, sibi à Normannis factam jura hic Imperii ullatenus agnoverunt. Nam quod in instrumentis donationum harum sibi terrarum dominium postea ab Henrico VII, Carolo IV. &c. confirmari curaverunt, in abun-

abundantior solum cautionem factum censi potest. Quare & ipse Conring. *d. l. in annot. ad c. 11. in fine*, vereri se dicit, ne statim post Lotharium Saxonem Imperii jura ibi sensim exspiraverint. Notare hic liceat habere Duces Saxoniae prætensionem sic satis conspicuam in Regnum Neapolitanum & Siciliae, eo quod ex Margaretha, Friderici II. Imp. Filia & Alberti Degeneris Conjuge, quæ apud nos Francofurti Anno 1270. diem suum obiit, recta linea descendant. Num præscriptione aliave ratione eadem ceciderint, disquirere non vacat. Ferebatur nuper, cum bellum Hispanicum ingrueret, Rex Poloniae Fridericus Augustus jura sua cecidisse Regi Galliae, de quo mihi certi nil constat.

§. LVIII. In Sardiniam & Corsicam jus Imperii valde illiquidum est, neque etiam in potestatem Carolingicæ familiæ, ut nec forsitan sequentium Imperatorum Germanicorum pervenere. Unde non dubitat asserere Conring. *d. l. in annot. ad c. 11. p. m. 62.* Imperio Germanico nihil amplius in istas insulas juris competere, Addo ego, nihil unquam competiisse.

§. LIX. In genere hic observandum ad derelictionem præsumtam terrarum Italiae excludendam affatim valere Cancellarii per Italiam institutionem, quo munere Archi-Episcopus Coloniensis adhuc hodie resplendet. Potest igitur Imperator, quæ supra adhuc juris Germanici esse asseruimus, sibi vindicare, & Magnates potissimum Italiae, obsequium exuentes, in ordinem redigere.

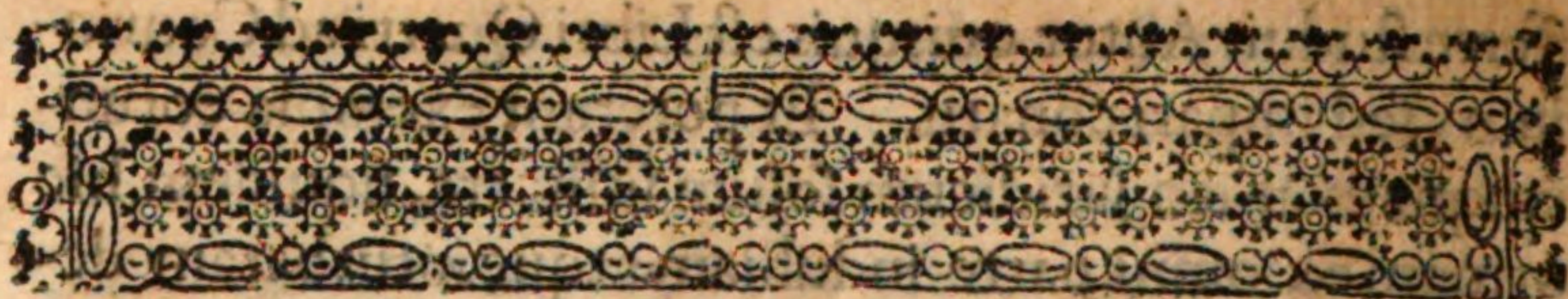
§. LX. Ut verò quis membrum Imperii sit, non præcisè opus est, eundè sese ad Imperium veri instar subditi habere. Vid. Rhet. 7. 7. P. l. 4. tit. 23. §. 13. sed pro hodierna status Germanici conditione sufficit, si sola vassallagii, vel etiam inæqualis fœderis vinculo eidem sit innexus, aut si allodia Imperii, sub clientelari licet solum lege possideat.

§. LXI. Atque ita Colophonem impono dissertationi, quam in Academicorum profectuum specimen de præscriptione prætensionum illustrium elaboravi. Facile autem, spero, æquus Lector animadvertet, me, quæ disputationem habent, & cathedræ maxime inserviunt, in primis confectatum fuisse, in reliquis parciolem & vel verbo eadem attigisse contentum. Nec enim aliud quam quod titulus præfert, disputationem scribere animus fuit, ubi multa ex instituti ratione omittere, nonnulla etiam interdum addere cogimur. Quæ ex jure civili illustrationis gratia sparsim inserui, atque etiam proprio loco exhibui, poteram omittere, nisi jus hoc per Europam fere receptum, ac per ejusdem differentiam iis, quæ ex jure naturæ statuminaui, majorem lucem accessuram sperassem. Exemplis usus sum maximè ex Jure Publico Romano Germanico desumptis, ubi in recensione finium in primis ad noviora tempora & mutationes respexi. Antiqua nemo melius excoluit Conringio, in recentioribus tamen subinde hiat, quæ etiam forsitan inter Juris Publici desiderata retuleris. Felicissimè ea exhibiturus erat ipse Conringius in annotationibus ad partem alteram sui Commentarii de finibus; nisi fatorum acerbitas destinata Viri interrupisset. Medelam quidem
affere

afferre studuit Autor quisquis est Libri Quarti ad Contrin-
gium, sed impari conatu. Et poterant exempla eorun-
demque examen juridicum solum sufficere, siquidem hic
normam ex omni parte indubiam atque inturbatam de-
prehendissem. In dissentiendo libertate usus sum inge-
nua, nec erga alios, inter quos inprimis Præceptores
meos veneror mordaci. Num mihi pariter, ut ab au-
toritatis præjudicio, etiam à præcipitantia, proprio ju-
venum vitio, ubique caverim B. L. arbitrabitur,
cui me ac mea modestæ ipsius censuræ com-
mendo.

S. D. G.

LEMMATA.

Prescriptionis Homonymia. §. II. Collegium
 Juridicum Argentoratense & Turnebus notan-
 tur. §. III. Distinctio exceptionum in juris &
 facti rejicitur. §. IV. Prescriptionis Etymo-
 logia & Synonymia §. V. Quid intelligamus per praten-
 siones illustres. §. VI. Connexio dicendorum. §. VII. O-
 riginem prescriptionis multi ex jure naturæ esse negant.
 §. VIII. Alii affirmant, sed diversis subnixi fundamentis.
 Examinatur opinio eorum, qui ex dominiorum certitudine
 & litium odio deducunt. §. IX. Itemque ex præsumpta
 derelictione & tacito pacto. §. X. Nos ex favore inde-
 mnitatis derivamus. §. XI. Conciliatio superiorum ra-
 tionum cum nostra. §. XII. Primum prescriptionis requi-
 situm possessio, & quomodo illa apprehendatur. §. XIII. Et-
 iam sola civilis interdum sufficit. §. XIV. Alterum re-
 quisitum bona fides, & quænam ea dicatur. §. XV. Quæ-
 stiones aliæ. §. XVI. Ea ubique adesse debet. §. XVII. Ter-
 tium requisitum animus domini, non præcisè titulus.
 §. XVIII. Formale prescriptionis temporis lapsus, qui
 quodammodo indefinitus est. §. XIX. Regulae de eodem.
 §. XX.

§. XX Debet esse tempus continuatum, i. e. non interruptum vel per possessionis amissionem. §. XXI. Vel malam fidem intervenientem. De accessionibus possessionum §. XXII. Præscribuntur regulariter omnia, etiam domania & summum Imperium. §. XXIII. Res quoque mera facultatis. §. XXIV. Non præscribuntur quadam ob malam fidem vel cessans damnum. De jure reluendi. §. XXV. De præscriptione criminum. §. XXVI. Quis possit præscribere. §. XXVII. Et contra quem. §. XXVIII. Effectus præscriptionis. §. XXIX. Tollitur præscriptio vel lege contraria, vel renunciatione. §. XXX. Quomodo interruptum, ubi de restitutione in integrum. §. XXXI. Affini præscriptioni. §. XXXII. Iudex harum causarum & modus procedendi. XXXIII. Quid mutaverit aut suppleverit jus civile circa originem præscriptionis, possessionem, bonam fidem & titulum. §. XXXIV. Circa tempus ejusque continuationem & accessiones possessionum. §. XXXV. Circa res præscribendas. §. XXXVI. Circa præscribentes. §. XXXVII. Tollitur hoc jure vel per restitutionem in integrum. §. XXXVIII. Vel per interruptionem aut naturalem aut civilem. §. XXXIX. Cur jura Germaniæ singularia omiserimus. §. XL. Illustrantur dicta exemplis ex Historia antiqua. §. XLI. Ex media & recentiori brevius. §. XLII. Vberius ex jure finium Imperii in partibus Galliæ. §. XLIII. De Belgio fœderato. §. XLIV. De Belgio Regio. §. XLV. De Lotharingia, Barro & Campania. §. XLVI. De Comitatu Burgundiæ & Principatu Cabilonensi. §. XLVII. De Ducatu Burgundiæ. §. XLVIII. De Brisgovia, Alsatia & Mompelgardo. §. XLIX. De Helvetiis & eorum fœderatis. §. L. De Sabaudia & Bressia. §. LI. De Del-

*Delphinatu & Provincia. §. LII. De Comitatu Avenio-
nis & Venaysino, nec non Principatu Auriaco. §. LIII. Ju-
ra finium in Italia, ubi agitur de Pedemontio, Montisfer-
rato, Mediolano &c. §. LIV. De Rep. Genua, Veneta &
Luccensi. §. LV. De Hetruria. §. LVI. De Pontifice
Maximo & terris ab ipso possessis. §. LVII. De terris
quas aliis in feudum concedit, in specie de Parma & Pla-
centia, ut & de Neapoli. §. LVIII. De Sardinia & Cor-
sica. §. LIX. Cancellarii per Italiam institutio, & jus
vindican- di. §. LX. Quid requiratur, ut quis sit mem-
brum Imperii. §. LXI. Conclusio disputationis, cum ali-
qua instituti declaratione.*

**Lemmata si quæris cur sint adjecta, do-
cebo:**

Ut, si malueris, lemmata sola legas.

Birghden, Philipp C. von den

Disp. inaug. de praescriptione praetensionum illustrium

Giessa 1704

4 Diss. 130#Beibd.24

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10642224-0

VD18 14849542-001